

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-harabos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Fylittér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egykori
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 557

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 2a. sz.
TELEFON-SZÁM: 181

Arad, 1913.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, január 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- A választói reform tárgyalása előtt.
- A Maros hajózhatóvá tétele.
- A hatmillió család a vizsgálóbírónál.
- Az aradi villamos vasut.
- Elítélt aradmezei tanár.
- Fölmentett aradmezei román pap.
- Aradi nők a harcstéren.
- A bácskai szerb vezérek fogságban.
- A kormány a politikai sztrájk ellen.
- Tarkaságok.

A fizetésektelenségek.

Arad, január 21.

Közgazdasági írók, kik a gazdasági élet rendjét tanulmányozták, annak jelenségeit megfigyelték, törvényszerűségnek tartják azt, hogy a gazdasági válságok időszakonként ismétlődnek. A gazdasági élet organizmusában évek hosszú sora alatt sok kóros anyag gyülemlik fel, megbolygatja annak életrendjét és életműködéseiben zavarokat idéz elő. Állítólag szükségesek a gazdasági válságok, mint a gazdasági élet tisztulási folyamatai, mert csak ily módon lehet a termelés és fogyasztás között előállott aránytalanságokat, a túlprodukciónak káros hatásait megszüntetni. Tény az is, hogy a válságok elmúltával a gazdasági élet normális működése ismét helyreáll, sőt rendszerint élénkülés, elevenebb mozgás észlelhető a gazdasági élet szervezetében.

Ugy látszik, hogy ma ismét a gazdasági válság korát éljük. Látszólag nem a termelés és a fogyasztás közötti relativitás megbontása az ok, hanem a balkáni háborúk és annak kísérő jelenségei, különösen a pénz drágulás és az ezzel kapcsolatos hitelmezsorítás.

Ha azonban a balkáni háború keletkezési okainak mélyére nézünk és annak rugóit keressük, úgy azt látjuk, hogy merőben gazdasági okok azok, melyek a háborút előidézték. Az európai államokban az ipar óriási lendületet vett, minek folytán azok termékei számára újabb piacokat keresnek, azokat maguk részére biztosítani, más államok részére a versenyt mindenféle uton megnehezíteni akarják. Ezek azok a törekvések, melyeknek sorsa végeredményben a balkáni hegyek között, ágyuszó mellett, csatasorban dől el. . . . A gazdasági okok mellett a háborúk kitörésének többi okai csak epizódszerű jelentőséggel bírnak.

A válság egyik jelensége az a sok fizetésektelenség, mely napról-napra meglepi a világot. A fővárosban, vidéken sorra csukják be üzleteiket a kereskedők és régi, jóhírnevű cégek, kiknek bonitása tekintében nem volt kétely, fuldokolva merülnek el a válság tengerében.

A bukásoknak nem a vagyonbukott személyekben fekvő okai vannak. Régen a fizetésektelenség jó üzlet volt, melyen szépen keresni lehetett, ma az adós a fizetésektelenség bejelentésével tudja, hogy az ő gazdasági existenciájának vége. Ha bűnbakot akarunk keresni, úgy azt inkább a hitelezők személyében, jobban mondva nálunk divó egész hitelezési rendszerben találjuk meg, mint a tönkre ment adósban. Sehoh a fejlett iparu államokban nem oly rendszertelen és szervezetlen a hitelezés, mint nálunk. Egyes erősen szervezett iparágaktól (szesz, cukor, petroleum stb.) eltekintve a nagy verseny miatt minden realisabb szükséglet nélkül esztelenül zu-

ditják a vevő nyakába a sok portékát. Az a falusi kereskedő, aki a maga kis gazdasági körének természetét sem nagyon ismeri, nem a szükséglethez képest szerzi be az árukat, hanem minden utazótól, ki nála megjelenik, bevásárol egy nagyobb summát. Az utazó is szívesen csinál üzletet és miért ne hitelezne az ő cége is egy pár száz koronát, ha a konkurens is hitelezett? A hitelezők — sajnos — még nem ébredtek öntudatra és nem akarják belátni, hogy ők egymással szemben nem konkurensok, sőt ellenkezőleg, köztük az adósok azonossága folytán érdekközösség keletkezett!

Normális viszonyok között, midőn a tartozások esedékességének időpontjára nem helyeznek olyan nagy súlyt, simábban bonyolódna le az üzletek és az adós ügy, ahogy eleget tesz fizetési kötelezettségének. Abban a pillanatban azonban, midőn a hitelezők között megkezdődik az a versenyfutás, melyet napról-napra tapasztalhatunk, hogy a követelés behajtásában az egyik megelőzze a másikat: az adós sorsa el van döntve. Könnyen érthető a végrehajtásokkal agyonzaklatott adós gondolkozása, kinek legegyszerűbb ilyenkor fizetésektelenséget jelenteni. A nyargaló hitelzők kissé meghökkennek, lógván fejük fölött pénzük behajtása esetén is a csődmegtámadási jog Dámoklesz kardja.

Sok érdekes tanulságot lehet levonni a mai válságos viszonyokból. Egy ilyen tanulság annak a felismerése is, hogy a csődtörvény revíziójára, különösen a csődönkívüli konyszeregyezés behozatalára égető szükség van. A csőd iszonyu rombolást visz véghez a gazdasági életben anél-

Barcsay Domokos tréfái.

(Az italszakértő.) A most elhunyt erdélyi „fejedelemtől” hallottuk a következő történeteket:

Barcsay — semmi ok a tagadásra — rendkívül szerette az italt. Egyszer nagy összegben fogadott, hogy bekötött szemmel is meg tudja állapítani: milyen italt iszik. Egy kolozsvári kávéházban ment végbe a próba. A fejedelem bekötött szemmel egymásután hőrpintette ki egy kis pohárba öntött különböző italokat:

— Ez francia konyak. Ez magyar konyak, ez provánszi bor, ez magyar pezsgő, ez hegyaljai bor, — és így tovább: valamennyi itálnak megmondta a nevét látatlanban.

Legvégül egészen fehér folyadékot öntöttek a poharába. A fejedelem kiitta és percekig gondolkodott, nyaldosta a száját. Azután boszusan szólt:

— Ezt az italt én nem ismerem. Elvesztettem a fogadást.

Az az ital, amit Barcsay Domokos nem ismert föl — ivóvíz volt.

(Az elrontott tósz.) Barcsay Kálmán hunyadmezei főispán beiktatásának bankettjén Feilitsch Artur volt földmivelési miniszter nagy felkészüléssel készült. De nem mondhatta el. Ennek oka a következő:

— Feilitsch így kezdte pohárköszöntőjét:
— Uram, uram, Barcsay Domokos uram, szállok az urhoz!

A fejedelem felütötte a fejét és elkiáltotta magát:

— Hozzám öcsém ne szállj, mert magam is másnál vagyok megszállva.

Olyan habota keletkezett erre, hogy Feilitsch nem tudta tovább folytatni beszédét.

(A részeges bíró.) Szilágyi Dezsővel volt az alábbi esete.

A nehéz természetű igazságügyminisztert Barcsay egy ízben valami kinevezés miatt levéllel kereste fel. Magától értetődő, hogy még csak választ sem kapott a protezsáló levélre. Barcsay nem volt rest (nyilván nagyon szutyongatták) a másodszor is ráírt Szilágyira, hogy ugyan nevezze már ki az emberét. A ki nem válaszolt, az peresze megint Szilágyi Dezső volt. Az első találko-

zás alkalmával aztán a fejedelem kérdőre vonta Szilágyit.

— Ugyan, kegyelmes uram, miért nem nevezted ki az emberemet?

— Hallod, hagyj engem békében. Nem nevezem ki, mert az embered részeges is, goromba is. Punktum.

A fejedelem szelid hangon jegyezte meg:

— Kérlek alássan: az én emberem semmivel sem részegesebb, mint én és semmivel sem gorombább, mint — te. Egész bátran kinevezheted.

Szilágyi erre kinevezte a Barcsay protezsáját.

(Az új országháza.) Mikor a képviselőház az új parlamenti palotába költözött, interpellációk, hírlapi cikkek, bon-motok, szójátékok és adomák alakjában leplezgették a milliókat felemésztett palota hiányosságait. Barcsay Domokos szintén megtekintette a hatalmas épület minden zegere-zugát: mikor véleményét kérdezték, akkor a következő adomával felelt:

— Kolozsvárt egyik vendéglős híres arról, hogy olyan grojer sajtot szokott adatni vendégeinek, melyen több a lyuk, mint a sajt. Ilyen

kül, hogy abból bárkinek — még a tömegmondoknak is — haszna volna. Minden üzletben, melyet tulajdonosának éven keresztül folytatott szorgalma tartott fenn, az árukon és kintlévőségeken kívül olyan értékes gazdasági helyzetek vannak, melyek megtartása gazdasági érdek és melyek a tömeges és gyors likvidáció mellett pusztulásba vesznek. Emellett a vagyonbuktal igen gyakran a tőle függő existenciák egész sorozata megy tönkre és így a csődnek nemcsak egy áldozata van, hanem a gazdasági élet egy nagyobb rétege szenved alatta.

A csődönkívüli kényszeregyezés behozatalára sürgős szükség van. A javaslat már meg van, rövid időn belül el lehetne készíteni a sülyedő existenciáknak ezt a mentővét.

Rác Sándor dr.

A választói reform tárgyalása előtt.

(A képviselőház első ülése. — Bizalmi nyilatkozatok a kormány tervezetéről.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, január 21.

A képviselőház holnap délelőtt ülést tart, amelynek napirendjére a további teendők megállapítása van kitűzve. A további teendő annak a parlamenti bizottságnak összealkotása lesz, melyet a választójogi törvényjavaslat előzetes tárgyalására megválasztanak és kiküldenek. A holnapi ülésen így voltaképpen arra fog szorítkozni a Ház, hogy csütörtökre kitűzi a bizottság megalakítását. A szövetszert ellenzéki pártok tudvalóan visszautasították a bizottságban nekik följánlott tagsági helyeket. Erre az álláspontra helyezkedett tegnap a munkapártból kilépett képviselők csoportja is s így ezek helyére előreláthatóan a nemzetiségi képviselők közül választanak majd be valakit s azok közül az ellenzékiek közül, akik részt vesznek a Ház tanácskozásiban.

A Ház holnapi ülését közvetlenül megelőzően értekezletet tart az ellenzéki pártok intéző bizottsága is, hogy határozzon arról, bemenjenek-e a parlamentbe holnap, vagy ne. Minden valószínűség szerint megelégszenek annak konstatálásával, hogy az ellenzék egy része szabályellenesen még mindig ki van tiltva a Házból, a melyet fegyveres

kirendeltség is őriz s így az ellenzék a Ház elnöksége és a többség „erőszakosan akadályozza” kötelessége teljesítésében.

Az ország bizalma a kormány iránt.

Lukács László miniszterelnökhöz ma a következő bizalmi nyilatkozatok érkeztek:

A választójogi törvényjavaslat tárgyalása külsőben a kerényi kerület nemzeti munkapártja mai értekezletén bizalmáról biztosította a kormányt. Lukács Lászlónak bizalmat szavazott legifjabb Szemő István pártelnök.

Sepsiszentgyörgyön a háromszékvármegyei gazdasági egyesület tartott ma ülést, amelyen a választójoggal foglalkozva, bizalmat szavazott a kormányra.

Az országos nemzeti munkapárt elnöksége a következő taveratot kapta Nagybecséről:

A nagybecsei nemzeti munkapárt mai értekezletén Baross Gyula képviselőtől bizalmat megvonván, üdvözlö az anyapártot s kéri, hogy a kormány választójogi törvényjavaslatát, minden változtatás nélkül, szavazza meg. Friedmann Miksa dr. kir. közjegyző, pártelnök.

Az udvarhelymegyei Szentegyházastalról ez a távirat érkezett Daniel Gábor báró titkos tanácsoshoz: Amidőn az oláhfalvi választókerület nemzeti munkapártjának a mai napon tartott lelkeshangú és népes közgyűlése megozásából mély tisztelettel üdvözlöm Nagyméltóságodat s odaadó, törhetetlen ragaszkodásunkról biztosítom, egyben pártunk nevében tisztelettel kérem, hogy a kormány által benyújtott és nemzeti szupremáciánkat, valamint az intelligencia befolyását fenntartó választójogi törvényjavaslatot támogatni meggyekedjék Daniel Áron pártelnök.

Vojnits István báró titkos tanácsos a következő taveratot kapta Kuláról:

Választókerületének nemzeti munkapártja ma Ujverbáson igen népes értekezletre gyűlt össze, amelyen a választójogi törvényjavaslatot tárgyalta, azt egész terjedelmében helyeselte és Nagyméltóságodat bizalommal és szeretettel üdvözölve, biztosítja, hogy a magyarság és értelemiség befolyását emelő ezen törvényjavaslat érdekében kifejtendő törvényhozói működése közben teljes odaadással támogatja. Kiváló nagybecsűléssel és hazafias üdvözléssel Récsi Edz dr. kerületi pártelnök.

A nagyszőlősi választókerület több mint ezeröttszáz választópolgára nyílt levelet intézett Bartha Ödönhöz, a kerület országgyűlési képviselőjéhez, amely a következőképpen hangzik:

Tisztelt képviselő ur! Évek hosszú sora, évtizedek óta hol csöndösebb, hol zajosabb ostromot folytatnak a különböző irányzatok a félszázaddal előzőleg megalkotott választójogi törvény és eljárás megváltoztatása céljából. A küzdelem a döntés stádiumába jutott a napokban, amidőn a kormány átlatva annak szükségességét, a választójogi javaslatot a törvényhozáshoz benyuj

totta. A döntés küzdelmében nemcsak a javaslat sorsa lesz eldöntendő, hanem az a főkérdés is, hogy ezen a földön a magyar nemzet hatalma biztosítható, avagy odadobják ezt az országot a széthuzó és szélsőségekben mozgó elemeknek, sőt esetleg áldozatul essek a magyarság szupremáciájára, mely nélkül a magyar nemzet fennállása el sem képzelhető. Minden tényezőnek, kinek ezen korszakalkotó törvény megalkotásában része van, vagy lesz, akarnia kell a demokratikus irányban való liberális haladást, de csak addig és egy lépéssel sem tovább, mint a hogy a magyarság érdekeinek szem előtt tartásával mindenkinek meg kell állania, ki ezen államnak magyar voltát veszélyeztetni nem akarja. Mi, kik ösmerjük kerületünk képviselőjének liberális és demokratikus, de mindennek előtt magyar hazafiaságtól áthatott és irányított gondolkodását, ez irányzat állandóan figyelemben tartásával a múltban is kifejtett tevékenységét, tudjuk, hogy nincs szükség az ő elhatározásának irányítására, mégis hazafiai aggodalommal látva a fenyegető veszélyeket, melyek a választójognak a szélsőségekig való kiterjesztéséből az országra hármothatnak, azzal a hazafias kérelemmel fordulunk kerületünk képviselőjéhez, hogy a választójogi reform megalkotása körüli parlamenti vitában teljes odaadással igyekezzék érvényt szerezni ezen óhajításunknak, mely szerint a választójog legyen liberális, legyen demokratikus, de mindenképpen legyen a választójog alkalmas eszköze a magyarság államfenntartó ereje fennmaradásának s a magyar nemzeti állam ezen jellege teljes biztosításának. Eddig s ne tovább!

Halmi ből jelentik a Bud. Tud. nak: Bródy Ernő dr. országgyűlési képviselőhöz kerületének választópolgársága a következő nyílt levelet intézte:

Tisztelt Képviselő Ur! Helyesléssel fogadtuk a kormánynak abbéli elhatározását, hogy a választójogi törvény megváltoztatását, e régen vajdó kérdést, a döntés stádiumába hozta azon ténnyel, hogy javaslatát a törvényhozáshoz benyújtotta. A mily örömmel látjuk egyrészt a javaslatnak valóban liberális és demokratikus voltát, másrészt igaz megnyugtatónkra szolgál az a körültekintés, mellyel a kormány, óvakodva a szélsőségekig menő jogkiterjesztéstől, megmarad azon a határvonalon belül, melynek könnyelmű módon való túllépése veszélyeztetné az országnak fennállását s annak magyar nemzeti jellegét. A törvény megalkotásánál nemcsak a javaslat sorsa esik döntés alá, hanem az a minden pártokon feül álló főkérdés, hogy a magyarság ezeréves uralma fenntartassék-e a földön vagy odadobassék azon szélsőségekben mozgó elemeknek, kikben semmi garanciát nem tetelezhettünk fel a tekintetben, hogy a magyarság szupremáciája fenntartassék, ami nélkül pedig az ország fennmaradása el sem képzelhető. Nem szabad elfelejtünk, hogy a jog kiterjesztésénél a tulsok irreparabilis, a tulkeves mindig pótolható. Legyen a választójog demokratikus, legyen liberális, de a jogkiterjesztésnek természetes határa a magyar nemzeti állam létérdeke, amelyet szemünk előtt téveszteni sohasem szabad s ezen határon túllépő jogkiterjesztés kockázatával járósörnyű következményektől csak reszketnünk lehet. Kerületünk Nagyságodat a nemzeti munkapárt zászlajának lobogtatása mellett választotta meg képviselőjévé s bár sajnálatlalt vettük a hirt, hogy a pártot époly időkbén hagyta el, midőn az erők tömörítése és nem azok szetforgácsolása kell, hogy minden igaz magyar törekvése legyen, mégis hazafiai aggodalommal látva a veszélyeket, amelyek egy felelőtlen módon a szélsőségekig kiterjesztett választójog megalkotásával az országra hármothatik s bár utasításokat adni jogunk nincs, azzal a hazafias kérelemmel fordulunk kerületünk képviselőjéhez, hogy a választójogi törvény megalkotása körüli parlamenti vitában teljes erejével és odaadással igyekezzék érvényt szerezni már előbb is kifejtett óhajításunknak, mely szerint a választói törvény legyen demokratikus, liberális, nyílt, becsületes, őszinte jogkiterjesztést foglaljon magában, de egy lépéssel se menjen tovább s minden esetre álljon meg annál a határnál, ahol azt az államfenntartó magyarság érdeke mint a magyar nemzeti állam fennmaradásának legtöbb biztositéka megkívánja. A nyílt levelet körülbelül ezer választópolgár írta alá.

Teleszky nem mond le.

Egyes budapesti és bécsi lapok napok óta hirdetik Teleszky János dr. pénzügyminiszter lemondásának a közel jövőben leendő bekövetkezé-

az új parlamenti palota is. Folyosó, ablak, tornác, terrasz, torony, van benne bővön, de parlament, vagyis országház, az nincs sehöl.

(Tarokk közben.) A kolozsvári mágna-kaszinóban Barcsay tarokkot játszott három erdélyi mágnással. Oszítás után Barcsay megkezdte a bejelentést:

— Segit a huszas, tuletroá, pagát ultimó...

A második rávágott:

— Kontra tuletroá, kontra pagát ultimó...

Most ujra beleszólt Barcsay:

— Rekontra tuletroá, rekontra pagát ultimó és a nénéd kontya...

A parti végén fizetésre került a sor s miután Barcsay a játékot elvesztette, hűségesen fizetett. Partnere azonban figyelmeztette, hogy két arannyal többet adott.

— Igen, az a két arany a nénéd kontyáért jár, mert azt is magrekontráztam.

(Udvarias válasz). Barcsay Domokos egyszer levelet kapott egyik minisztertől. Az az, hogy nem is minisztertől kapta, hanem valamelyik miniszteri fogalmazótól. Szólott pedig ez a levél arról, hogy:

„A miniszter ur ő nagyméltósága megbízása folytán van szerencsém értesíteni Méltóságodat, hogy ő exelenciája ekkor és ekkor tiszteletét fogja tenni Méltóságodnál.”

— No ez nagy öröm! — mondta Barcsay magában. — Hanem a levélre válaszolni is dukál.

Behivatta kertészét.

— Tudsz irni, Onuc?

A rumuny megvakarta a fejszubját.

— Hiszen tudok, de nem nagyon.

— Annál jobb. — Hát csak ird, a mint mondom.

A kertész kérges markába fogta a pannát és a következő levelet írta diktálás után:

„Nagyméltóságú Miniszter ur! Gazdám megbízása folytán van szerencsém Nagyméltóságodat értesíteni, hogy gazdám nagy örömmel várja megtisztelő látogatását. Maradok szolgálja Barcsay Domokos helyett: Flore Onuc s. k.

Barcsay Domokos becsomagojta a levelet és meglegedetten mondta:

— Így ni! Most már rendben van. Hiába, ha az embernek nagy urakkal van dolga, nagyon vigyáznia kell az etikettre.

sét. A legilletékesebb helyen annak kijelentésére hatalmazták föl a Magyar Távirati Irodát, hogy a pénzügyminiszter lemondásáról szóló hírlapi közlemények, bármilyen formában tárgyalják ezt a témát — kivétel nélkül önkényes kombináción épülnek föl és minden alapot nélkülöznek.

Áprilisban delegációs ülések.

A Neue Freie Presse arról értesül, hogy Lufács miniszterelnök tegnapi kihallgatása a delegáció új ülészakával van összefüggésben. Lufács azonkívül jelentést tett a folyó ügyekről is. Hír szerint közös minisztertanács lesz, de ennek ideje még nincs megállapítva. A közös minisztertanács kétségkívül azokat a javaslatokat fogja előkészíteni, melyeket legközelebb a delegáció elé terjesztenek. Ami a határidőt illeti, az a vélemény, hogy a delegációt április hónapban fogják összehívni, ezuttal Bécsben.

Halasztás a választói reform ügyében?

A Magyar Kurir a következő fantasztikus hírt adja ki: A nemzeti munkapártban tudvalólag ma este kijelölték azt a parlamenti bizottságot, amely a választójogi törvényjavaslat előzetes tárgyalását lesz hivatva előkészíteni és a képviselőház csütörtöki ülésén a bizottság előreláthatólag meg is fog alakulni. Ennek ellenére a nemzeti munkapártban, mint a Magyar Kurir beavatót hírből értesül, előkelő tényező kezdeményezésére teljes erővel ama terv megvalósításán fáradoznak, hogy a kormány a választójogi törvényjavaslatot egyelőre vonja vissza és azt a 40 es bizottság tárgyalása alá bocsássa. Ezt az óhajt, amely erősen megnyilatkozik, azzal okolják meg, hogy a pártközi parlamenti béke helyreállítása előtt a javaslat nyugodt tárgyalása szempontjából teljességgel alkalmatlan az idő.

Székely Ferenc nyílt levele.

Székely Ferenc volt igazságügyminiszter, a szombathelyi kerület választóközönségéhez intézett nyílt levelében indokolta meg lemondását és a munkapártból való kilépését. Nyílt levelében a következőket mondja:

— Miután a közelmúlt eseményei arra készítettek, hogy igazságügyminiszteri állásomról lemondjak és a kormányt támogató nemzeti munkapárt kötelékéből kilépjek, szükségét érzem annak, hogy ezen elhatározásom indító okait a nyilvánosság és elsősorban kerületem választóközönsége és az ottani nemzeti munkapárt előtt teljes őszinteséggel feltárjam. Az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényjavaslatra vonatkozólag az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy az semmiképen sem felel meg a programbeszédeimben kijelölt helyezett demokratikus választójogi követelményeinek és úgy vélem, hogy e meggyőződésnek kötelezőszerű érvényesítése elé a nemzeti munkapárthoz tartozásom a mai helyzetben nehézségeket gördíthet.

Ki kellett lépnem a nemzeti munkapártból, mert az a meggyőződésem, hogy foltoztatással nem lehet a javaslat hibáit orvosolni, kivált mikor az alapelvek megváltoztatása megengedhetetlennek van kimondva és a pártban egy jelentékeny áramlat a jogkiterjesztésnek még ezt a mértékét is sokallja. Ez az áramlat főképp a magyarság szupremáciájának és bizonyos nemzeti ségi veszedelmeknek hangoztatásával igyekszik törekvéseinek nyomtatékot adni. Masok a dinasztia szempontjából látnak veszedelmet a demokratikus választójogban.

Székely kijelenti, hogy ezekben az aggodalmakban nem osztozik. Nyílt levelét így végzi:

A lelkek rokonsága, a célok közössége fűzött össze mindenkor a vasvármegyei nemzeti munkapárt vezető egyéniségeivel. Ha most utjaink elválnak is, remélem, nem fog köztünk megszűnni az az érzelmi kapocs, amely eddigi együttműködésünk alapja volt. És remélem, örömmünnepe lesz, amelyen újból találkozni fogunk: az Új Magyarország megszületésének örömnépe.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Fotoklub elnöksége ez uton is értesíti tagjait, hogy VII ik rendes évi közgyűlésüket f. hó 22-én, azaz szerdán este tartják meg a „Millenium” külön termében, melyre az Aradi fotoklub minden tagja hivatalos.

Fölmentett aradmegyei román pap.

— Akit váltóhamisítással vádoltak. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

Többször megemlékeztünk már arról a váltóhamisítási bünpörről, mely Tamasdán Octavián menyháza görög keleti román lelkész ellen volt folyamatban.

Tamasdán Octavián 1910. évben Várhol László aradi cipésmesternél egy 570 és egy 1800 koronáról kiállított váltót számított le, amelyben elfogadóként Tamasdán István pécskai lelkész, Tamasdán Octavián apja, forogatóként pedig Tamasdán Livius dr. aradi ügyvéd, a lelkész unokatestvére szerepelt. A váltókat lejáratkor Tamasdán Octavián nem egyenlítette ki és így Várhol pört indított ellene és a kezések ellen. Mire a sommás végzést kibocsátották, Tamasdán István elhalálozott, Tamasdán Livius, sőt maga Tamasdán Octavián azonban kifogásokat adtak be.

Tamasdán Livius dr. mindkét váltópörben azzal védekezett, hogy ő a váltókat nem írta alá és azok aláírására senkinek felhatalmazást nem adott. Tamasdán Octavián az 570 koronás váltópörben szintén azt állította, hogy ő a váltót nem írta alá, az 1800 koronás váltópörben pedig azzal védekezett, hogy a váltó összegét már kiegyenlítette.

A törvényszék főesküt ítélte meg Tamasdán Liviusnak arra nézve, hogy ő a váltókat nem írta alá, Tamasdán Octaviánt pedig az 1800 koronás pörben feltétlenül marasztalta, az 570 koronás pörben pedig neki is főesküt ítélte meg.

Innen datálódik a váltóhamisítás vádja. Tamasdán Octavián ugyanis nem jelentkezett a főeskü letételére, Tamasdán Livius dr. pedig, akinek esküje Tamasdán Octaviánra nézve csak kompromittáló lett volna, csak azért nem tette le az esküt, mert azt a perbeli felperes elengedte.

Váltóhamisítás miatt folytatták ezután Tamasdán Octavián ellen az eljárást. A vizsgálat során Tamasdán Livius dr. hivatkozva arra, hogy ő a vádlottnak elsőizigleni unokatestvére, a vádlómat megtagadta és így az ügyészség vád alá is helyezte Tamasdán Octaviánt.

A mai tárgyaláson Tamasdán Octavián beismerte, hogy a két váltót ő számítottatta le Várholnál, akinél előzőleg is több váltót leszámított. Arra nem emlékszik pontosan, hogy atyja és unokatestvére nevét azok, vagy ő írta a prólogációs váltókra, de ha ő is írta, azt joggal tette, mert atyja és Tamasdán Livius dr. neki általános meghatalmazást adtak nevük aláírására.

Elnök: Hát akkor miért tagadták ön és Tamasdán Livius dr. a váltópör folyamán aláírásukat?

Vádlott: Azért, mert időt akartunk nyerni. Nem voltam abban a helyzetben, hogy kifizethetem volna a váltókat. Édes apám épen abban az időben halálozott el, de az örökség letárgyalása néhány hónapot vett volna igénybe. Ezért úgy határoztam, hogy minden módon huzni fogom a pört, ameddig csak lehet. Azért tagadtam meg az aláírást, mert azért tagadtam az aláírását unokatestvérem is, sőt, hogy huzzam-halasszam a dolgot, úszora miatt is feljelentettem Várholt. Mikor aztán az örökséget megkaptam, kifizettem a váltók összegét és kiegyeztem Várhollal.

Várhol Lászlót, Várhol Lászlónét és Várhol Erzsit hallgatták ki ezután, akik csak annyit adtak elő, hogy a váltókat Tamasdán Octavián hozta be az üzletbe és azok már akkor alá voltak írva. Tamasdán időközben már kiegyenlítette a váltókat.

Miután a vádlottnak azt az állítást, hogy ő

meghatalmazás alapján írta alá a váltókat, semmi sem döntötte meg, a törvényszék a lelkészt Nagy Sándor dr. nagyhatású és alapos védőbeszéde után felmentette.

A Maros hajózhatóvá tétele.

(A Kamara mozgalmának sikere. — Serényi miniszter a Kamarához.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

Csak néhány hónappal ezelőtt indított nagyarányú mozgalmat az aradi Kereskedelmi és Ipar-kamara annak, a marosmenti kereskedelem, ipar és mezőgazdaság szempontjából rendkívül nagyfontosságú kérdésnek a kedvező megoldása iránt, hogy a Maros folyó rövid időn belül hajózhatóvá tétessék. Akkor kimerítően méltattuk a Kamara memorandumát, amely rendkívül alaposan foglalkozva ennek a nagy horderejű kérdésnek a fontosságával, minden kétséget kizáró, meggyőző érveléssel bizonyította, hogy a magyar vízutek kifejlesztése, elsősorban pedig a Marosnak hajózásra alkalmassá tétele sürgős, tovább el nem halasztható követelmény, valósággal nemzeti érdek. Örömmel állapítjuk meg, hogy a Kamara mozgalmát a legteljesebb siker kísérte és most már biztos kilátás van arra, hogy igen rövid időn belül a marosmenti személy- és főleg áruforgalomnak egy része a Maroson fog lebonyolódni.

A Kamara a Maros hajózhatóvá tétele iránt megindított mozgalomban az érdekelteknek a legszélesebb körét bevonta. Memorandumához hozzájárultak az összes marosmenti Kamarák, gazdasági egyesületek, városi és vármegyei törvényhatóságok és az érdekelt kerületek országgyűlési képviselői is. A Kamara memorandumát a város országgyűlési képviselőjének ellenjegyzésével került a parlament elé, amely pártoló véleménynyel adta ki a földművelésügyi miniszternek, aki meghajította a Maros sürgős hajózhatóvá tétele mellett felsorakoztatott érvek súlya alatt és az érdekeltségnek a Kamara memorandumában kifejezésre juttatott kívánságát akceptálta; a teljesítés iránt a megfelelő lépéseket meg fogja tenni. Jelenleg ugyanis a kormány csupán évi 300 ezer koronát költ erre a célra, amely természetesen nagyon kevés, úgy, hogy ilyen adomány mellett a munkálatok alig haladtak valamit előre. Ezért a Kamara évi legalább egymillió koronát kért, amely kérelmet a földművelésügyi miniszter is indokoltan és teljesíthetőnek talált. Serényi földművelésügyi miniszternek a Kamarához intézett leírása különben szövege szerint a következő:

A M. kir. földművelésügyi miniszter 105779/V. B. sz. a. A t. kereskedelmi és iparkamarának Arad. Az aradi, brassói, kolozsvári, marosvásárhelyi és szegedi kereskedelmi és iparkamaráknak a képviselőházhoz intézett és egyidejűleg hozzám is felterjesztett emlékiratára, melyben a Maros folyó szabályozásának és hajózhatóvá tételének az eddiginél gyorsabban történő keresztülvitelét kérik, értesitem a Kamarát, hogy méltányolva az emlékiratban felhozott indokokat és hivatkozva a képviselőházban múlt évi december 9-én általam idevontakozólag tett nyilatkozatra, szándékom a Maros szabályozására ezidőszent rendelőkezésemre álló évi költségadomány felemelését 1914. évtől kezdődőleg a törvényhozásnál kezdeményezni és amennyiben idevontakozó előterjesztésem eredményre vezet, módomban lesz a mondott időtől kezdve az emlékiratban kifejtett kérelemhez és a költségfelemelés mérvéhez képest, a már megkezdett maros szabályozási munkálatokat, a konop szegedi szakaszon mielőbb befejezéshez juttatni és ennek megtörténtével a munkálatokat felfelé menőleg is folytatni.

A szabályozási munkálatok előrehaladásával a Maros folyó hajózhatóvá is a toroktól kezdve lehetővé válik oly mértékben, mint azt a folyó természete megengedi. Budapest, 1913. január hó 7. Gróf Serényi, s. k.

A marosmenti mezőgazdaságnak, kereskedelemnek és iparnak régi kívánsága fog tehát igen rövid időn belül a Kamara sikeresen vezetett akciója folytán valóra válni. Arad városa pedig gazdasági fejlődésében egészen új, egyelőre beláthatatlan perspektívájú fejlődés előtt áll.

Az aradi villamos vasut.

(Megvalósulás előtt. — A megváltás föltétel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

Ma este hét órakor fejeződtek be a lóvasut megváltására hónapokkal ezelőtt megindult tárgyalások. A törvényhatósági bizottság közgyűlése tizenkét tagból álló bizottságra bista a nagy horderejű kérdés előkészítését és a javaslatot. Ez a komité egy albizottságot küldött ki a maga kebeléből Lócs Rezső elnöklésével. Az albizottság minden egyes tagja vállalt bizonyos részt a probléma anyagának összehordásából és kisebb csoportokban külön-külön tárgyalták a kérdés minden fazisát. Eddig tehát más nem történt, mint anyaggyűjtés, ennek az összehordott rengeteg adatnak a birtokában jutott el az albizottság oda, hogy a lóvasut-társaság megbízottjaival direkte tárgyaljon és megállapodjék velük arra nézve, hogy mekkora összeget hajlandó a város a vasut koncessziójának idejére évente fizetni azért, hogy az üzemét bebiztosítsa és felszerelést, valamint Miksa-utcai ingatlanát a városnak tulajdonul átengedi.

A nagy bizottság, mely Varjassy Lajos polgármester elnöklésével még a múlt év őszén tartotta első érdemleges ülését, első sorban amaz elvi kérdés feleit döntött, vajon a lóvasut-társaság által beadott legutolsó ajánlat, mely szerint az személyforgalmának megváltásáért évi 25 ezer, teherforgalmának megváltásáért évi 35 ezer koronát, ingatlanai négyesötödért 100 koronát kért, tárgyalások alapjául elfogadható-e? Az volt a bizottság határozata, hogy ez az ajánlat alkudozások kiinduló pontjának tekinthető és ha a tárgyalások folyamán mindkét fél érdekeit kielégítő megállapodásban találkozik a város és vasut-társaság, akkor a bizottság ajánlhatja a közgyűlésnek, hogy a vasut engedélyének lejártá előtt hat évvel, tehát még ez év folyamán váltsa meg azt a város és küszöbölje ki a területéről a lóvasut.

Mint hogy azonban csak akkor lehet számottevő összegekben is kifejezhető megváltási értéket megállapítani, ha a város közönsége már most, a megváltás előtt tudja, hogy milyen közlekedési eszközt honosít meg a lóvasut helyett, a polgármester utasítására a kiküldött szűkebb körű bizottság azt a feladatot vállalta, hogy pontos számszámításokat eszközöljék arra vonatkozólag

1) vajon az autóbussz forgalom kibővítése legyen-e a jövő forgalmi eszközének megteremtési módja,

2) vagy pedig villamos vasut létesítése feleljen meg a város érdekeinek, fejlődésének, a közönség igényeinek.

Szathmáry Károly üzemigazgatónak jutott az a feladat, hogy mindkét közlekedési eszközökre vonatkozó számításokat tegye meg, a mérnöki hivatal pedig, szakértők bevonásával, köteles volt elkészíttetni a villamos vasut hálózatának tervezését.

Mikor ezek a munkálatok befejeződtek és a szükséges adatok rendelkezésre állottak, Lócs Rezső elnöklésével tartott sorozatos ülésekben az albizottság minden oldalról megvitatta a kérdést és a következő elhatározásokra jutott:

A lóvasut kiküszöbölése után:

1. *semmi esetre sem tartandó fenn a főútvonalon az autóbussz forgalom. Innen az kivonandó és a külvárosok fejlesztésére használandók fel a gépkocsik, melyeknek száma egyelőre nem szaporítandó.* A megejtett számadások alapján az első években ugyan ez a külvárosi forgalom egyelőre deficitel jár, de ez nem baj, mert egyrészt a külvárosok gazdasági élete a közlekedés megteremtése által gyarapodik, másrészt pedig a villamos vasut olyan jövedelmet hajtó vállalat lesz, hogy ezt a kis deficitet bőven pótolja.

2. A főútvonalon tehát a lóvasuti és autóbussz közlekedés megszűnté után villamos vasut létesítendő.

A vasuti pályaudvartól, mint egyik végponttól kiindulva a főút baloldalán (Széchenyi gőzmalom, városháza mellett) a Vörösmarty-utcán át, az Eötvös-utcán át az Erzsébet királyné köruton, a Bockó-utcán, Szent Pál utcán, Hunyadi utcán, a Szabadság tér és Rákóczi-ut sarkán ér el a végállomáshoz. Innen egyenes vonalban a főút jobb oldalán, a katolikus templom, a Neuman palota, Városliget mellett a Nagyvárad-úton a vasuti pályaudvarhoz. (Ezenek az útvonalnak tervei, mint említettük már el is készültek.) Ezt a hálózatot befutva a villamos vasut és a lóvasut mai személynálítását tekinteten kívül hagyva, csak az autóbussz eddigi forgalmi statisztikáját véve számítási alapul, a villamos vasut létesíthető a bizottság számításai szerint, ha a város megfelelő hajtó energiát tud részére biztosítani.

Ezután következett annak a kérdésnek eldöntése, honnan vegye a város a szükséges villamos erőt. Ekkor megindultak a tárgyalások az Aradi Villamosági Részvénytársasággal, mely hajlandónak nyilatkozott telepét a vasut üzemben tartásához szükséges egyfázisú villamos áram termelésére berendezni. A tárgyalások eredményét egy szerződés tervezetben fektették le, melynek lényegesebb pontjai a következők:

Jelen szerződés hatálybalépte után az összes, úgy a már meglévő, mint a még megszerzendő és létesítendő városi közüzemeket (csatorna, közvágóhid, jégmű, vízvezeték, közúti vasut) kizárólag villamos világításra és erőátviteli üzemre rendezi be a város és kötelezi magát, hogy e szerződés tartama alatt, vagyis 1929. augusztus 10-ig, kizárólag az Aradi Villamosági Részvénytársaságtól szerzi be az áramot. Az egységárra vonatkozólag következő a tervezet: Ha a város közüzemeinek erőátviteli összefogyasztása egy-egy évben a 400.000 kilowatt órát meg nem haladja, az erőátviteli áram kilowattónként tizenkét fillér; ha a négyszázötzet meghaladja, úgy a négyszázötzig bazarólag tizenkét fillér, míg négyszázötzertől hatszázötzig tiz fillér, hatszázötzertől egy millióig nyolc fillér. Az egy millió felüli áramfogyasztás hat és fél fillér. (Az eddigi ár hetven fillér volt) A városi közüzemeknél, a közúti vasut kivételével, teljesítendő villamos erőátviteli célokra való berendezést a város saját költségén készítteti el. Amennyiben a városnak nincs megfelelő tőkéje, akkor a villamos társaság köteles adni a tőkét hat százalék mellett. Ha a különböző városi üzemeket az aradi Villamosági Részvénytársaság által akarja a város készíttetni, úgy minden egyes berendezés árát hat százalékos kamatozás mellett fizeti meg a város.

A létesítendő közúti villamos vasuthoz a társaság egyenáramot köteles szolgáltatni, de telepén ennek az áramnak előállítására történő beruházásokért a várostól semmiféle rekompenciációt nem kérhet. Magánfogyasztók már 1914. január 1-től hat fillérért kapják az áram hektowattját. A város 1913. január 1-re visszamenőleg kéri azonban a villamos társaságtól ennek az árleszállításnak megállapítását. Az órabér 1915. január 1-től tizenkét koronára száll le, azonban a város ezt a terminust is úgy akarja megváltoztatni, hogy ez a leszállított órabér 1913. január elsejével lépjen életbe.

Köteles a vállalat a közvilágítási teljesítményen felül évi huszezer kilowatt óra világítási áramot a meglévő vezetékhalozat mentén, és pedig tízezer kilowattot kulturális célra szolgáló középületek világítására és tízezer kilowatt órát a városi közvilágítás fényerejének fokozására ingyen adni.

A megváltási jog, mely a közműhely üzembe-helyezése napjától, 1904. augusztus 11-től tiz évig, 1914. augusztus 10-ig szünetel, 1914. augusztus 10-től további tizenöt évig szünetelni fog. A város kijelenti, hogy a neki biztosított megváltási jogát jelen szerződés tartama alatt, tehát 1929. augusztus 10-ig bezárólag nem gyakorolhatja. A szerződés az Aradi Villamosági Részvénytársaságra aláírásakor, a városra a közgyűlés elfogadása után és a belügyminiszeri jóváhagyás után

válíkötelezővé. Ha 1913. március 31-ig a város nem fogadja el, vagy a belügyminiszer elfogadás esetén 1913. szeptember 30-ig nem hagyja jóvá, joga van a társaságnak visszalépni.

Kötelezi magát a vállalat arra, hogy magánfogyasztónak háromszáz égési órán túl elhasznált világítási energiát négy fillérért számítja hektovattónként. Ez azt jelenti, hogy ezentul magánházakban is nyújt a vállalat pousál kedvezményt.

Miután már a villamos erő is biztosítva volt és az albizottság látta, hogy a villamos vasut úgy létesíthető, hogy az önmagát eltartja, hasznot hajt és jövedelméből a lóvasuti megváltás összege is fedezhető, ha a lóvasut által tett ajánlatból lehet akadni, Lócs tanácsnok felszólította a vasut-társaságot, hogy küldje ki teljes hatalmu megbízottjait a megállapodások véglegesítésére.

Urbán Adolf udvari tanácsos, a vasut-társaság elnöke ma érkezett levelében arról értesítette a várost, hogy Szirmai Richárd dr. igazgatósági tag, Erdélyi Imre helyettes igazgató és Tenner Lajos igazgató vannak felruházva teljes érvényességű megállapodások megkötésére.

Ma délután négy órakor volt Lócs tanácsnok hivatalos helyiségében a találkozás, mely mint jeleztük, teljes megegyezéssel végződött.

A város a lóvasutnak fentebb említett ajánlataira, melyben a személyforgalomért 25 ezer, a teher forgalomért 35 ezer koronát kért, azzal felelt, hogy évi harmincezer koronát hajlandó mindkét forgalom megváltásáért fizetni a koncesszió hátralévő idejére; a társaság Miksa utcai ingatlanait pedig száznyolcvanezer koronáért veszi meg, ha a társaság ezt az összeget a városnak hat, illetve tizenöt éves törlesztéses kölcsön alakjában rendelkezésére bocsátja. A vasut-társaság ezt az ajánlatot nem tartotta elfogadhatónak. Ma délután azonban kölcsönös kapacitálás után az albizottság a következő végső proposíciót tette:

Az összes forgalom megváltásáért a város fizet a koncesszió hátralévő idejére évi negyvenezer koronát, megveszi a Miksa-utcai ingatlan négyesötödét száz koronáért, ami körülbelül 200 és egynéhány ezer korona, ha a társaság a szükséges összeget az említett módozat mellett kölcsön adja.

A társaság képviselői az ajánlatot elfogadták, de azt kívánták, hogy a megváltási összeg már 1913. év január elsejétől fizetessék ki. Ezt a bizottság nem akceptálta. Vegre abban történt megállapodás, hogy a közgyűlés és a kormányhatósági jóváhagyás után, de legkésőbb október hó elsejéig köteles a város a vasutat átvenni, ha ez ideig ez nem történne meg, akkor a társaságnak joga újabb feltételek alapján tárgyalásokat kezdeni.

A vasut sinei, kocsijai, lovai és egyéb berendezései a vasut alapszerződése értelmében teljesen ingyen jutnak a város tulajdonába.

Miután most már minden irányban elő van készítve a kérdés, a bizottság jelentést tesz eddigi működéséről Varjassy Lajos polgármesternek és kéri őt, hogy a nagy bizottságot hívja össze plenáris ülésre, ami talán még e hét folyamán meg fog történni. A plénum elé terjesztendő javaslat lényege az, hogy ez proponálja a törvényhatósági bizottság közgyűlésének: váltsa meg a lóvasut, mondja ki, hogy az autóbussz forgalmat a főútról a külvárosba tereli, a főúton villamos vasutat létesít az Aradi Villamosági Részvénytársaságnál vásárolt árammal és az egész tranzakciót a villamos részvénytársaságtól kölcsönvett pénzen hajtja végre, minthogy az kötelezte magát a kölcsön nyújtására végül, hogy a villamos vasutat maga tartja üzemben.

A kormány

a politikai sztrájk ellen.

(Lukács László nyilatkozatai a munkapártban. — Khuen pártelnökké választása.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, január 21.

Ma este fél hét órakor Ghillány Imre báró elnöklésével látogatott értekezletet tartott a nemzeti munkapárt, melynek tárgya Perczel Dezső lemondása következtében megüresedett elnöki állás betöltése volt. Az értekezleten jelen volt Lukács László miniszterelnök, a kormány tagjai közül pedig Serényi Béla földművelési miniszter, kit betegségéből való felgyógyulása alkalmából mindenütt szívélyesen üdvözöltek.

Az elnök megnyitva az ülést, üdvözölte a tagokat, majd Nyegre László jegyző felolvasta Perczel Dezső ismert lemondó-levelét. Ezután Lukács László miniszterelnök szólalt fel.

Az ok, — mondotta — amellyel az elnök ezen lépését megindokolja s mely mindannyiuk előtt ismeretes, annyira fontos és oly kényszerítő, hogy kénytelenek vagyunk a megváltozhatatlanba bele-nyugodni. Nincs jelenleg abban a helyzetben, hogy Perczel pártelnökségét, jellemét, érdemeit és tudását kellőleg méltatbassz, csak annak kijelentésére szorítkozik, hogy úgy is, mint ember, úgy is, mint hazafi az elsőek közé tartozik s a hatvanhetes alapnak, a szabadelvűségnek, a nemzeti munkapártnak önzetlenebb munkása nála nem volt. És ha már nem lehetünk olyan szerencsések, hogy öt-állásában megtarthassuk, legalább jövőre is fűzzenek hozzá a tisztelet és a szeretet láncai. (Élénk, hosszantartó éljenzés és taps.)

Az elnök határozatilag kimondotta, hogy Perczel Dezsőt átiratilag értesítik a párt határozatáról. Javaslatára kimondotta még a párt, hogy igaz tisztelete és szeretete jeléül Perczel Dezső arcképét megfesteti.

A kijelölt bizottság a megüresedett elnöki állásra egyhangyul Khuen Héderváry Károly gróftól jelölte. A jelölést lelkes éljenzéssel fogadták és felállva percekig tapsoltak, amikor Khuen az elnöki széket elfoglalta.

Khuen az elnöki székéből rövid beszédet mondott. Kijelentette, hogy elfogadja a nemzeti munkapárt elnöki tisztét és hálátelt szívvel mond köszönetet azért a megtiszteltetésért, amelyben részesítették. Pártelnöki minőségében hivatva lesz a párt vezérével, Lukács Lászlóval egyetértőleg eljárni, de ennek a hivatásnak csak úgy fog teljesen megfelelni, ha minden egyes kérdésben szívesek lesznek bizalommal hozzá fordulni. Ezért kéri a speciális bizalmat a maga részére. Hosszantartó, szűnni nem akaró taps közben fejezte be Khuen beszédét.

Szász Károly a választójogi javaslatról beszélt ezután és annak a nézetének ad kifejezést, hogy az senkinek sem adhatott okot a pártból kilépésre. László István gróf az erdélyi részek, Melczér Vilmos pedig a szászok speciális érdekeit és kívánságait fejtegette a javaslattal szemben.

Ezután újból Lukács László miniszterelnök állott fel szólásra. Kijelentette, hogy még nem érkezett el az ideje annak, hogy részletesen foglalkozzék a választójogi törvényjavaslattal. Ennek ideje csak akkor következik el, midőn a törvényjavaslat a bizottságok és a plénum előtt lesz. Mégis azok a felszólalások, melyek az imént a választójogi kérdésben hangzottak, nem voltak feleslegesek, mert teszubizonyosságot tettek arról, hogy dacára annak a nagy lármának, mely az ellenzék táborából felhangzik a választójogi kérdés alkalmával, nem minden ember híve ebben az országban a radikális választójognak, vannak tekintélyes néprétegek, talán a politikailag gondolkodni tudók legnagyobb része, akik azt tartják hogy a jogkiterjesztésnek ez a mértéke, mely itt

foglaltatik, elégséges, sőt vannak olyanok, kik még ezt is aggodalommal nézik és soknak tartják.

Hát én tisztelt értekezlet — mondotta Lukács — teljes tisztelettel viseltetem az olyan álláspont iránt, amely őszinte meggyőződésből származik, kénytelen vagyok azonban konstatálni, hogy a kormány egy hajszállal sem maradt azon a határon innen, melyet többször kifejtett programjában kildetésbe helyezett. Nem ígértünk egyebet, mint hogy ráállunk az őszinte és becsületes jogkiterjesztés alapjára és hogy ebből az országnak nagyobb bajai ne származzanak, ezt a jogkiterjesztést fokozatosan akarjuk keresztülvinni s a választójognak oly rendszerét akarjuk felállítani, mely az ország gazdasági és intellektuális fejlődésével párhuzamosan önmagától fejlessze a jogokat tovább. Hogy ezt beváltottuk e tisztelt barátaim, vagy sem, annak eldöntésében semmi esetre sem lehet döntő az utca, csak a parlament és elsősorban a képviselőház. (Zajos helyeslés és taps.)

Majd megemlíti, hogy támadást intéztek az egész vonalon ellenük az adókérdés miatt. Köztudomásu dolog, tisztelt konferencia — mondotta — de azért szükséges ismételn, nehogy letagadják, vagy elfelejtsék, hogy az új adótörvényeket nem mi, hanem a koalíciós kormány készítette s hogy úgy és olyan jól készítette, mint ahogy az akkori viszonyok között elkészíteni lehetett. Meg vagyok győződve ugyan arról, hogy ennek a megalkotója jobb munkát is végezhetett volna, ha kontár kezek bele nem avatkoznak és el nem rontják a jó javaslatot. De bármiképpen áll a dolog, tény sz, hogy a koalíciós kormány készítette, úgy, hogy ránk csak az a feladat hárult, hogy végrehajtsuk azt. Midőn a törvényt végre kellett volna hajtani, kiderült, hogy még az előkészítés munkái sincsenek végrehajtva, még az utasítások sincsenek megadva és ezért volt kénytelen a kormány a törvény életbeléptetését két évig elhalasztani, ennek következménye az egész vonalon az a támadás, hogy a kormány az újabb kor egyik nagy szociális alkotását nem akarta végrehajtani. Midőn pedig a kormány az erre vonatkozó lépéseket meg akarta tenni, felhangzott az a kívánság, hogy a rossz gazdasági viszonyokra való tekintettel halassza el a törvény életbeléptetését, amibe a kormány bele-nyugodott.

Ami a házszabályreformot illeti, ennek kérdését az ellenzék nemzeti sérelemnek mondja és követeli, hogy vonjuk vissza, ha békülmí akarunk. Konstatáljuk, hogy a házszabály reformot is a koalíció készítette el a maga részére.

Hasonlóképpen vagyunk a választójogi kérdésével. A választójogi reform minden pártnak programpon'ja volt, ámbar nem volt egyöntetűség az egyes pártok között, még az ugyanahhoz a pártához tartozó egyének között sem. A mai ellenzék kormányon léte alatt hozzákötötte a választójogi betervezését a katonai reformhoz, priuszokat állított fel és most kijelentette, hogy addig, míg a választójogi megalkotva nincs, semmilyen kérdést nem hajlandó tárgyalni. Szóval a választójogot akarták eszközül használni arra, hogy a parlament munkaképességét annak segítségével megakadályozzák ugyanazok, kik régebben darabont merénylőtről beszéltek, midőn egy radikális választójogi terv merült fel. Ezen lépésekben és mozgalmakban nincs őszinteség, nincs logika és nincs igazság. Nem elvek harca folyik, hanem személyek és alkalmi szempontok érvényesülésének harca.

Láttuk azt is, hogy az ellenzék magatartása az európai háboru kitörése veszélyének ellenére egy pillanatig sem változott, legfeljebb a kitörő háborut arra tartották volna jónak, hogy annak fellobbanó lángjánál az ő nyomoruságos pecsenyőjüket süssék. Ezért kell ebben az országban mindent összetörni, mindent felfordítani, mert

véletlenül akadt egy pár férfi, egy kormány, egy házelnök. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps. Felkiáltások: *Éljen Tisza István!*), kik nem a népszerűséget keresik, szembe mernék szállani a terrorizmussal is. A terrorizmussal, amely első ízben a parlamentben kapott lábra, mely már a birói függetlenséget is veszélyezteti, melyet átvisznek ma a társadalmi életbe, ahol bojkott a neve, és amelynek egyik újabb gyümölcseivel állunk szemben, az ugynevezett általános sztrájkjal.

Tisztelt Barátaim! Mi még itt vagyunk, látjuk a közelgő veszélyeket és állunk szembe velük és én kötelesség szerűen kijelentem, hogy az államhatalom egész súlyával (Lelekes éljenzés) fogok szembeállani mindazokkal a törekvésekkel, melyek akár a parlamenti elhatározásnak szabadsága ellen, akár a dolgozni akaró munkásságnak és polgárságnak vagyoni és életbiztonsága ellen megkíséreltetnek. Szó van arról, hogy a legközelebbi politikai célok eléréséért egy általános, ugynevezett politikai sztrájkot rendeznek. Ismerek gazdasági sztrájkot, ismerek bérharcot, melyek ha szabályszerűen folyik, elismerést érdemelnek. De politikai sztrájkot, hogy kényszereszközzel a törvényhozást, vagy a kormányt szabad elhatározásában meggátolják, vagy, amelynek az a célja, hogy a kormány, vagy a törvényhozás valaminek megtevésére, vagy elmulasztására kényszeríttessék, ezt nem sztrájknak hívják, ezt a magyar büntető törvénykönyv igen jól ismeri és én bízom benne, hogy a magyar bírók a magyar büntető törvénykönyv követelményeinek eleget fognak tenni.

És végül minden hatalom, kell, hogy korlátlan felelősséggel legyen összekapcsolva, mert a felelősség nélküli korlátolt hatalom a legveszedelmesebb tirannizmus. A mi társadalmunkban láttunk elemeket, melyek nagy hatalmat gyakorolnak nagy tömegek felett, ők azonban rejtett helyen tartózkodnak, elbujnak és igyekeznek magukat a felelősség alól kivonni. A kormányznak kötelessége lesz figyelemmel kísérni ezt a dolgot és megkeresni az okozatos összefüggést. Az évtizedek óta szóval és írásban tűzött izgatás és annak ténybeli következményei között keresni fogjuk az összefüggést és akkor teljesen át fogjuk hárítani a felelősséget azokra, kik azt hiszik, hogy itt mindent szabad, mindent lehet tenni, csak jól el kell bujni a felelősség elől.

Az ország életének egy nagyon jelentékeny pontjához jutottunk el, most fog eldőlni az a kérdés, hogy azok, kik maguknak jogkiterjesztést követelnek, meg vannak-e érve ezen jogok gyakorlására? (Percekig tartó lelkes éljenzés és taps.) Az értekezlet ezután negyed kilenckor véget ért.

Ma este kilenc órakor a Hungáriában Khuen tiszteletére négyszáz teritékes disztrakoma volt. Pezsgőbontáskor szólásra emelkedett Varga Gábor, aki Khuent üdvözölte. Khuen Héderváry erre hosszabb beszédben válaszolt, többek között utalt arra, hogy a választójogi javaslatban a párt minden egyes tagjának módja lesz a bizottságokban módosításokkal előállani. Ezután Huszár Károly Lukács Lászlót köszöntötte fel. Lukács válaszában kijelentette, hogy sajnálkozik a pártból történt kilépések felett, mert a kilépett képviselők jobb szolgálatot tettek volna az ügynek, ha a pártban maradnak. A reformelleni kifogásaikat a pártban is érvényesíthették volna, egyedül azért, mert választóiknak ígéretet tettek, nem szabad a pártból kilépni. Nemeth Károly Tisza István grófra emelte poharát. Tisza szintén hosszabb beszédben válaszolt. Azzal kezdte, hogy igazolva látja az ő álláspontját. Elmondotta, hogy mennyiszor változtatták nézeteiket a választójogról a kormány javaslatának ellenzői, majd Lukács Lászlót üdvözölte és megasztalta, mint aki ezt a nagy kérdést a munkapárttal együtt meg fogja oldani.

A hatmillió család a vizsgálóbírónál.

— Pallós Ignác mindent beismer. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, január 21.

A többmillió család hőse, Pallós Ignác tegnap óta az ügyészség fogházában ül. Ott van két büntárs, Barta Mihály és Somló Arnold is, akiket a szerencsétlen vállalkozó magával rántott a veszedelembé. Pallóst ma délben maga elibe vezette a vizsgálóbíró és elibe tárta a rendőrség előtt tett beismerő vallomását. A testileg lelkileg megüdött ember apatikusan megerősítette a rendőrségen fölvevett jegyzőkönyvnek tartalmát. Erre a vizsgálóbíró jóváhagyta a rendőrségnek előzetes letartóztatást elrendelő végzését. Pallós megnyugodott a letartóztatásban és látszott rajta, hogy lemondással viseli szomorú végzetét.

(A vizsgálóbíró előtt.)

Pallós Ignácot és két büntársát tegnap dél után szállították át az ügyészség fogházába. Kisfaludy László fogházgondnok külön cellába helyezte el őket, s megengedte nekik, hogy mint vizsgálati foglyok, saját költségükön élelmezessék magukat. Az ügyészségen nagy munkát okozott a terjedelmes nyomozati iratok áttanmányozása. Az ügyet Thimkó Zoltán ügyésznek osztották ki. Az ügyész déltájban készült el indítványával, amelyben közokirat- és magánokirathamisítás, család, sikkasztás és hülsen kezelés büntette miatt a három ember ellen a vizsgálat elrendelését és az előzetes letartóztatás fentartását indítványozta.

Takács vizsgálóbíró déli egy óraker vezetette maga elé Pallós Ignácot, akit egy fogházőr kísért fel a harmadik emeletre. Pallóst a három napi fogság nagyon megviselte. Az arca beesett, sápadt, a ruházata gyűrött volt. Ingadozó, támlolygó járása azt bizonyította, hogy szörnyű izgalom közepelte töltötte napjait a fogházban. A vizsgálóbíró előszobájában leült a fogházőr mellé s fejét tenyerébe hajlva, összegubaszkodva várta, amíg beszólítják a szobába. Pár pernyi várakozás után kiszólt a vizsgálóbíró jegyzője:

— Itt van Pallós Ignác?

Pallós felkelt ülőhelyéről és bement a vizsgálóbíróhoz, aki felolvasta előtte a rendőrségnél felvett vallomását, ami, tekintve annak terjedelmes és minden részletre kiterjedő voltát, hosszú ideig tartott. Pallós kijelentette, hogy a jegyzőkönyv helyesen van felvéve, s ahhoz egyelőre semmi hozzátenni valója nincs.

A vizsgálóbíró ezután meghozta végzését, amely szerint elrendeli Pallós Ignác előzetes letartóztatását. A végzésben Pallós megnyugodott.

(Milliókat kínál az Investment Registry.)

A Pallós-féle manipulációk áldozata az Investment Registry társaság, melynek a világ minden részében millió vállalkozásai vannak. Most érdekesen aktuális, hogyan reklamirozza önmagát ez a társaság az összes világlapokban. A hirdetés — ahogy szokás — kiemeli, hogy a társaság csakis biztos papírokat vásárol. S most szegény, mégis lépre ment. Ime a hirdetés:

Testületeknek, részvényláráságoknak és jól alapított vállalatoknak, amelyek

töket kívánnak,

az Investment Registry Limited, 2. Waterloo Place, London, Anglia (Alapítástól 1880. Alap tőke 750.000.000 korona) hajlandó fennálló, vagy csak elhelyezendő kötvénykölcsönöket, amelyek tőkére és kamatra való vonatkozásban teljesen biztosak, készpénz ellenében vásárolni.

Spekulatív természetű pénzügyi műveleteket nem csinálunk. Kölcsönajánlatok 1.000.000 koronánál kisebbek és 10.000.000 koronánál nagyobbak nem lehetnek. Csak közvetlen ajánlattevőkkel

tárgyalunk: ügyökhöket nem veszünk figyelembe. Kimerítő prospektust, mely részletes felvilágosítást ad a kölcsönvevőknek nyújtott különféle előnyökről és a sterlingek milliós eredményes elhelyezésének módjáról, kérésre szivesen küldünk. Forduljunk angol, vagy német nyelven Purchase Departmenthez, Investment Registry Ltd. 2. Waterloo Place, London S. W., Anglia.

Kérdés, hogy a Pallós affér után lesz-e kedve az Investment Registrynek ilyen bátran ajánlani tőkeket. Akadhat egy másik Pallós, aki szintén kedvet kap...

(Látogatás Pallós irodájában.)

A kapualjban egész falrészt elfoglal az a nagy fali tábla, amelyen egymás mellett és egymás alatt sorakozik a Pallós-féle vállalatok sárral festett cégtábláskái. *Mocsoládi vasutak, tab-siófoki vasutak...* Valami tizenkét vasut, ipari vállalat sorakozott egymás alá idők folyamán. Az apró táblák fölött, nagyobb betűkkel, koronázva a többi egy nagyobb cégtábla: *Pallós Ignác vasut vállalkozó.* Mezzanin. Tizenkét óriási vállalat! Megyünk föl az emeletre. Előszoba. Aztán egy irodaszertűen berendezett helyiség, mely nyilván a főnök szobája volt, fegyvertábla vívókardokkal és pisztolyokkal, mint az uraság szimbóluma, ott a falon. A szoba üres. Másik nagy szoba irodapolcokkal, könyvekkel. Üres. Harmadik nagy szoba. A negyedik szoba mélyén végre felfedezek két hivatalnokot, láthatólag a könyvek körül foglalatokodnak. Kérhetünk, minek?

— Mindössze ketten vannak itt az urak?

— Igen?

— S a többiek? Hová lettek? Állás után néztek?

— Nem, kérem, ketten, amint tetszik tudni, a rendőrségen vannak. Aztán többen nem is voltunk. A vasutépítést már régebben befejeztük, nem volt szükség a központban személyzetre. Tabon természetesen rendesen folyik az üzem.

— Melyik üzem?

— A téglagyár. A rendes téli munka folyik benne.

— Mit gondolnak önök Barta, illetve Bartáné, csakugyan kapott províziót a hamis részvények után.

— Kizártak tartjuk. Ha tényleg annyit keresett volna, mint amennyit a nyomozás keres rajta, akkor mi is tudtunk volna róla. Akkor nem lett volna adóssága.

— Az utóbbi időben mindenét zálogba tette — mondja a másik ur. — Szegény, szerencsétlen áldozat ő, mint mindannyian.

— Önök, mit szándékoznak tenni?

— Várjuk a csődbiztost. Az fog velünk rendelkezni.

— Sajnálják Pallóst?

— Nagyon. Nagyon jó ember volt. És biztosan hiszünk benne, hogy rendezte volna dolgait, ha följelentésekkel meg nem rohanják.

(Alaptalan vád.)

Egy reggeli lap a Pallós ügygyel foglalkozva, azt írta, hogy a *temesvári-varjasi helyiérdekű vasut igazgatóságában van Barát Ármín királyi tanácsos, a miniszterelnökségi sajtóiroda vezetője, aki évenként négy-ötszáz koronát kapott ezért, négy hónappal ezelőt tudomást szerzett a csalárról, késett azzal, hogy a kormánynak jelentést tegyen és a följelentés csak későn történt meg. Azt írta továbbá a lap, hogy Pallós Ignác kihallgatásakor Sándor László rendőrtanácsos szobájában sirva mondta:*

— Barát Ármín jelent föl engem, akinek huszonnyolcezer koronát adtam!... Pénzt adtam neki, amikor csak kért. Itt vannak az irások, a lefoglalt papírjaim meg könyveim között... Akkor is adtam már neki pénzt, amikor ilyen szerencsétlen utakra tévedtem és ő juttat most engem a börtönbe!...

E közleményre ma Barát Ármín nyilatkozatot küldött De hozzánk, a melyben a többi közt ezt mondja:

— Én nem mint a kormány-képviselője, hanem mint magánember vagyok tagja a temesvári-varjasi h. é. vasut igazgatóságának, mely vasut létesítésének első stádiumában, 1903-ban még temesvári szerkesztő voltam. Ezen a réven azután később beválasztottak a Pallós által épített másik vasut igazgatóságába is. Pallós ellen a följelentést az igazgatóság több héttel ezelőt határozta el és azt a jelenvolt tagok mind aláírták, egynek kivételével, aki mint Pallós nagybátyja, kérte, hogy ettől mentsek föl. Nem áll az, hogy az igazgatósági tagság évenként 400-500 koronát jövedelmezett volna. Az ülésekért járó 40 korona díj sohasem ment többre évi 120-160 koronára. Infább kevesebb volt. Végül valótlanagnak jelentem ki azt az állítást, mintha én Pallósnak akár 25000 koronával, akár más összeggel adós, vagy tőle függő viszonyban volnék vagy voltam volna.

Pallós állítólag a másik följelentő, Várady Gábor dr. ellen is kifakadt. Ezt mondta róla:

— Három év óta és még pár héttel ezelőt is jogtanácsosom volt a megboldogult Hieronymi miniszter sógora, Várady Gábor dr. Noha a miniszternél semmi különösebb dolgot, talán épen, mert a sógora volt, nem tudott keresztül vinni, mégis 220.000 koronát kapott tőlem. Erről is itt vannak az irások. És most ő írta a másodiknak a följelentést.

Erre a kifakadásra Várady Gábor dr. és Jacobi Andor dr. ügyvédek a következő sorok közlésére kértek bennünket:

— Mintegy tizenhárom éven át képviselte akkor még közös irodánk Pallós Ignác számos vasutengedelmző ügyeit és csakis ezeket. E megfizetett és állandó munkát igénylő nagyfontosságú ügyekért évek során át fizetett tiszteletdíjak természetesen jelentékeny összegre rúgnak, azonban a 220000 koronát meg sem közelítik.

A rendőri sajtóiroda is kijelenti, hogy Pallós a rendőrségen sem kihallgatása alkalmával, sem máskor semmitféle olyan nyilatkozatot nem tett, mint a minőt a reggeli lap közölt.

MULATSÁGOK.

(=) Snassz-bál. Ezt az ötletes címet adták annak a nagyszabásúnak ígérkező jótékony célú táncmulatságnak, amelyet február elején a Központi szálló összes helyiségeiben rendez az Aradi Gyermekfelruházó Egyesület pénztára javára. Mintha ez az egy bál hárpótolni készülné a mulatni, táncolni, bálozni vágyókat a farsang összes elmaradt táncmulatságáért. olyan nagyszabású az a program, amelyet Priegl Irén elnökő vezetésével ma állított össze a rendező bizottság. A vidámság, az esprít jegyében fog lefolyni a mulatság, amelyen lesz jótékony célú vásár, kabaré, táncprodukció, jósnő és planétás ember fogja a jövőt leleplezni, éjfélkor nagyszabású kotilion lesz, jelmezös hölgyek és urak fogják színessé tenni a tömeget. Számtalan meglepetés vár a publikumra, csak egy dolgot árul már el előre a rendezőség: azokat, akik új toalettet csináltatnak, be sem engedik a bálra, s hogy kísértésbe ne jöjjen senki, a rendezőség a bál dátumot oly közelre tette, hogy szinte lehetetlenség már új toalettet rendelni. A belépőjegyek árát a rendezőség három koronában állapította meg, míg a karzatjegyek ára négy korona.

(=) A Magyar- és Ópécskai Kereskedelmi Egyesület január hó 25-én a Heller-féle szállodában tombolával egybekötött zárkörü táncvigalmat rendez. Belépődíj: személyjegy 2 korona, családjegy 4 korona, Kezdeté este fél 9 óraker.

(=) Helyesbítés. A Kiszentmiklósi Önkéntes Tűzoltó Egyesület által rendezett mulatságon történt felülfizetések kimutatásában Maszni János felülfizetése helyesen 10 korona és nem 1 korona, mint ahogy tegnapi lapunkban — nyomda hiba folytán — tévesen közöltük.

Aradi nők a harctéren.

— Csak tizenketten maradtak. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

A Vöröskereszt egyesület aradi fiókjá a mult évtized végén ápolónői tanfolyamot rendezett, hogy az esetleg bekövetkező háborus bonyodalmak ne találják készületlenül az egyesületet, amelynek egyedüli hivatása és feladata a sebesültek ápolása, gondozása és béke idején az erre a célra történő vagyongyűjtés. — Az ápolónői tanfolyamra kétszázhusz aradi hölgy jelentkezett és a legtöbben végig is hallgatták a tanfolyamot, részt vettek a kórházi gyakorlati oktatásban is. A tanfolyam január első hetében fejeződött be és akkor az egyesület titkára közel kétszáz aradi hölgy számára adhatta ki annak igazolását, hogy elvégezték a sebesült ápolónői kurzust.

Már az ápolónői tanfolyam szervezésénél szó esett arról, hogy a harctéren küldjön e, küldhet e majd az aradi Vöröskereszt egészségügyi csapatot. A Vöröskereszt egyesület budapesti központja most sürgős felszólítást intézett az aradi fiókhoz és öt nap alatt választ kért arra nézve, hogy mekkora egészségügyi csapatot tud kiállítani Arad. Ez a megkeresés tette szükségessé a ma délután tartott választmányi ülést, amelyre az aradi fiók választmányi tagjain kívül azt a huszonnyolc harctéri ápolónő-jelöltet is meghívták, akik még decemberben jelentkeztek.

Az értekezleten előbb Wadowszky Gusztávné elnöknő, azután pedig Bökényi Arisztid titkár ismertette a Vöröskereszt egyesület megkeresését és határozathozatalra szólította föl a fiók választmányát. El kellett határozni, hogy az egészségügyi csapat felszerelésének hétézer korona költségét viseli e a fiók, de előbb azt is meg kellett állapítani, hogy egyáltalán ki tudja-e állítani az egészségügyi csapatot. Az előzetes szervezés ugyanis csak részben járt sikerrel, mert a harctéri expedícióra csak hölgyek jelentkeztek, férfiak azonban egyáltalán nem.

— Ilyen körülmények között, — mondotta Bökényi, csak arról lehet szó, hogy csónka csapatot állítunk ki, amelyet a központ más városból jelentkező férfiakkal egészít ki. Miután azonban nem tudhatjuk, hogy ezek a férfiak milyen társadalmi osztályból valók lesznek, a velük érintkezés, együttlét megfelel e az aradi hölgyeknek, elsősorban azt kellene megállapítanunk, hogy a huszonnyolc jelentkező hölgy közül hányan hajlandók ilyen csónka, nem csupán aradiakból álló egészségügyi csapatban résztvenni idegen férfiakkal együtt.

— Kérem — mondotta az egyik hölgy — aki lemegy a harctéren idegen férfiakat ápolni, azt csak nem zsenirozhatja az idegen férfiakkal érintkezés?

Amikor azonban Bökényi titkár felolvasta a huszonnyolc hölgy nevét, hogy mindenki újból megerősítse egyszer már bejelentett szándékát, nagyon lefogyott az expedíció tagjainak a száma. Legtöbb hölgy sietett kijelenteni, hogy sebesültek ápolására ugyan szívesen vállalkozik, de csak idehaza, csak Aradon.

Jombart Lajos főhadnagy bájos felesége — mint már a decemberi választmányi ülésen — most is azt hangoztatta:

— Csak akkor megyek, ha a hetedik hadtesthez osztanak be.

Jombart főhadnagy ugyanis a hetedik hadtestben szolgál. Ugyanezen az állásponton van — mint Jombartné bejelentette — Éber Viktor 12-es huszárnagy felesége is. Így azután annyira benne voltak a hetedik hadtesthez való jelentkezésekben, hogy Tisch Mór dr. főorvos mosolyogva megkérdezte Frick Miklós is:

— Ugyebár szintén csak a hetedik hadtesthez?

— Dehogyan — felelt élénken a szép szőke leány. — Én elmegyek akárhová a harctéren, ha a szüleim engednek.

Az ilyen feltételes jelentkezést azonban nem lehetett számításba venni és végül is mindössze a következő tiz harctéri ápolónő kötelezte magát az egészségügyi csapatban részvételre: Antal Erzsébet, Ferenci Györgyné, Éber Viktorné, Ger Mariska, Jombart Lajosné, Kászonyi Viktória, Reicher Fanny, Ofírek Vilmosné, Ofírek Anna és özvegy Weitz Pálné. Ezenkívül még két hölgy vállalkozik, akik azonban nem voltak jelen az ülésen és így személyesen nem erősíthették meg elhatározásukat.

A jelentkezők névsorát a Vöröskereszt aradi fiókjá azzal a határozattal terjeszti fel a központhoz, hogy a hétézer koronát kitevő csapatfelszerelési költség egyharmadát kész viselni, miután a tizenkét résztvevő körülbelül egyharmad osztagnak felel meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szerda: *Faun*, vígjáték.

Csütörtök: *A farkas*, vígjáték.

Péntek: *A lila dominó*, operette (Előszőr).

Szombat: *A lila dominó*, operette.

Vasárnap: Este: *A lila dominó*, operette.

* Hangverseny. Telmányi Emil hegedűművész e héten játszik Drezdában és Lipcsében, ahonnan egyenesen Aradra jön, hogy a filharmonikusokkal a vasárnapi harmadik hangverseny előadandó Beethoven hegedűversenyt összehangolhassák már a pénteki próbán is. A Beethoven hegedűversenyzhez számos kadencia létezik, a legelső mesterektől, Telmányi Joachimét fogja hozzájátszani. A Zelner Sándor karnagy vezetése alatt álló egyetemi zenekar szintén érdekes darabokat fog bemutatni. A dallamduz Schubert harmadik szinfóniáján s Rossini temperamentumos nápolyi tarantelláján kívül főleg a berlini zene titánnak, Strausz Richárdnak nagyszerű zenei vígjátékából a „Rózsa lovagból” vett suite számíthat különös tetszésre. Az eddigi auspiciumok szerint Telmányi táblás ház előtt fogja bemutatni a külföld előtt is nagy tiszteletnek örvendő művészetét. Jegyek Scherhag és fia cégnél kaphatók.

* Egy szegedi író ünneplése. S egedről jelentik: Szeged előkelő közönsége január hó 26-án ünnepli meg dr. Balassa Ármán írói munkásságának 30 éves jubileumát. A jubileumból a szegedi színház is kiveti a részét és vasárnap este előadja Balassa Ármán kitűnő népdramáját, a „Paraszt szívek”-et. Balassa Ármán kiváló írói és újságírói működése messze tulszárnyalja a vidéki kereteket; jubiláris ünnepségén a magyar sajtó több kiváltsága is részt vesz.

* A színigazgató közlése. A *faun*. Kétségtelen, hogy az idei szezonban bemutatott prózai szindarabok között, a Farkas után A faun aratta a legnagyobb sikert. Knoblauch Eduárdnak ezt a fantasztikus beállításában is rendkívül érdekes vígjátékát még mindannyiszor zsúfolt házak nézték végig, s a hatalmas közönség szinte végigtapsolta az egész estét, lelkesen ünnepelte az előadó színészeket. Éppen erre a nagy sikerre való tekintettel a színház igazgatósága szerdára újból kitzte A faun: a főszereplők ezúttal is Hajdutska, Beregi dr., Faskerti, Heppesné, Benkóné, Delli, Herold lesznek. — *A lila dominó* lesz az aradi színház legközelebbi operette premije: pénteken kerül színre először a poétikus, melodikus operette, amely a budapesti Népopera nagy sikert ért el. A főszerepeket Kálly János, Nógrádi Malvin, Benkóné, Huszár, Polgár, Balázs, Hajdutska, Ajtai játsszák. — *A Haza*. Az aradi színház drámai társulata Sardounek neves és híres öt felvonásos drámájára, a Hazára készül: a próbák már folynak a darabból. — *Lengyel Menyhért és Pásztor Árpád egy estén*. Legközelebb érdekes színházi estét rendez Sándrey igazgató, aki ugyanis megszerezte az előadási jogát Pásztor Árpád „A leányom” című énekes vígjátékának, melyben csak a napokban aratott Blaháné nagy és hervadhatatlan sikereket. Az aradi előadásban ezt a szerepet Novák Irén fogja játszani. A többi főszerepek is mind elsőrendű kezekben lesznek. Ugyanez estén kerül bemutatásra

Lengyel Menyhértnek „Az árny” című vígjátéka, mely eddig csak külföldi színpadok műsorán szerepelt. *Schildkraut* Rudolf, a világhírű német színész az egész világot bejárta ezzel a kiválóan nehéz, igazi művészi kvalitásokat igénylő szereppel. „Az árny” tulajdonképpen nem is annyira szindarab, hanem színjáték 2 szakaszban; az első szakasz egy szintársulatnak drámai próbáját állítja a néző elé, érdekes beállítás az, amely bevilágítja a színész munkakörébe; a színpadot minden berendezés nélkül látja a közönség, ott a színészek ép úgy jelennek meg a színpadon, mintha csak rendes próbát tartanának. A második rész már a próba eredményét, vagyis az előadást adja, s ennek végső jelenetében a főszereplő színész — Várnay alakítja ezt — kiesvén a szerepből, a játék hevében megőrül. Ez az izgató, érdekes előadás valóságos irodalmi estét jelent a színházban, a két darab között a színházi zenekar Lavotta dalokat fog játszani.

* Csepürágók. (Óriási szenzáció az Urániában.) Nem volt frázis, mikor azt irtuk az Uránia újdonságáról, hogy ez a legfenomenálisabb mozgókép, amit eddig láttunk. Gyönyörű kivitel, elsőrangú játék, gazdag kiállítás és idegizgató csalekmény emeli ki ezt a képet az összes mozgóképek közül. A legbravurosabb cirkuszmozgatóanyagok egész sorozata kerül színre a dráma folyamán. Utólréhetetlen légtornász, óriás kígyó bravurok és az oroszán idomításnak meglepő új trükkjei izgatják a nézőt. A dráma a légtornász megdöbbentő lebukásával kezdődik és olyan produkcióval végződik, amilyent soha sem láttunk. A kötéltáncosnő a nyitott oroszlanekretre felett kifesztett dróton sétál végig, aztán egyensúlyt veszve az oroszlanok közé zuhan. Vérfigyaszto látvány melyhez ezrével siet a publikum. A páratlan műsorral együtt még szerdán és csütörtökön mutatják be a Csepürágókat.

175
* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izab kölcsönzőintézetében, Aradon.

Elítelt aradmegyei tanár.

— Tárgyalás az aradi járásbírószágon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 21.

Érdekes rágalmazási pörben hozott ma ítélet az aradi járásbírószágon. A pör, amely élénk világot vet a falusi társadalmi életre, Gantner Károly újszantanaai községi bíró és Molnár Ödön polgári iskolai tanár közt indult meg azért, mert Molnár a tanfelügyelőséghez intézett beadványában sértő kifejezéseket használt Gantnerrel.

Gantner és Molnár között már régebbi keletű volt az ellenségeskedés s különös azóta elkeseredett ellensége Molnár Gantnernek, mióta a bíró a tanfelügyelőséghez feljelentést adott be Molnár ellen. A feljelentésben azzal vádolta meg Gantner Molnárt, hogy tanítványait magánszolgálatokra használja fel.

A feljelentés folytán azonnal megindult a tárgyalási eljárás Molnár ellen. Ennek során Molnár védőíratot adott be Gantner ellen, amelyben a községi bírót súlyos vádakkal s becsületsértő kitételekkel illette.

Gantner e miatt rágalmazás és becsületsértés miatt jelentette fel Molnárt. Az ügyet ma tárgyalta az aradi járásbírószágon.

Molnár Ödön a mai tárgyaláson bevallotta, hogy a bünyjelként az iratokhoz csatolt beadványt ő intézte az aradi tanfelügyelőséghez. Azzal védekezett, hogy Gantner neki már régi haragora, aki hajszát indított ellene, megvádolta s ő csak elkeseredésében hozta fel ellene védőírátaiban a vádakát. A tárgyaláson Molnár viszonvádat is emelt hatóság előtti rágalmazás miatt Gantner ellen azért, mert Gantner őt a tanfelügyelőségnél feljelentette.

A bíróság Molnárt beismerő vallomása alapján becsületsértésben vétkesnek mondotta hi s ezért öt napi fogságra átváltoztatható 50 korona pénzbüntetésre ítélte, a büntetést azonban a novella alapján felfüggesztette. Gantnert pedig a viszonvád alól természetesen fölmentették. A felek az ítéletben megnyugodtak.

A bácskai szerb vezérek fogságban.

— Izgató középiskolai tanár. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Baja, január 21.

Hetek óta izgatott a világ a bácskai szerbek között. Most végre a bajai rendőrség és szabadkai ügyészség leleplezte az izgatók vezetőit: Masirevics kereskedősegédet, Majorov középiskolai tanárt és Antics adótitost. Valamennyien bajaiak.

Masirevics Milán magyarfalu viselkedése már régebben szemt szurt a helyi hatóságnak s már évek óta állandó megfigyelés alatt állt. A szerb-török háború óta azonban nyíltan izgatott Nagy-Szerbia mellett. A bajai szerbek vezetői — köztük Masirevics — naponként a szerb pápa házában konferenciát tartottak.

Végre a bajai főkapitány házkutatást rendelt el Masirevicsnél. A házkutatás megdöbbentően súlyos eredménnyel végződött. Kitént ugyanis, hogy Masirevics a szerb vezető férfiakkal együtt az egész Bácskára kiható lázító tervet dolgozott ki. Az egész bácskai szerb mozgalmat innen irányították. Továbbá Szerbiába küldött nagyobb összegekről megtalálták a postai föladóvényeket. Azonkívül egy csomó titkos levelet találtak, amelyek kétségtelenül bizonyítják Masirevics és társai bűnösségét. Masirevicsot egy kisebb bajai kocsmában fogták el, midőn legtűzesebb izgatás közepette büszkén vágta ki, hogyha őt beviszik katonának, legelőször is a saját tisztjeit lövi le, hogy érdemeiket szerezzék Péter király előtt.

De nemcsak Masirevics került fogságba, hanem a társai is, Antics Emil bajai adótitost, aki szintén részt vett a szerb propaganda kidolgozásában és a harmadik főcinkost is elhozták Vácról. A szabadkai ügyészség megkeresésére Kálló Antal váci rendőrkapitány letartóztatta Majorovo Béla helyettes főgimnáziumi tanárt, akit Szabadkára kísértetett. Majorov s múlt évben Baján volt tanár és szerb barátival állandóan kávéházakban mulatott és dicsőítette a szerb hadsereget és a népet. Újévkor Vácrá került. Mind mostanáig keresték, mert már decemberben feljelentést adtak be ellene az ügyészségnél. Most Vácon végre megtalálták. A tanár kalocsai születésű és régebben jó magyar híreben állt.

A Baján-igazgatás miatt csaknem mindennap történő letartóztatások között is érdekes Joanovics Milán, bajai borkereskedő esete. Joanovics már évek óta exportálja palackokban töltött borait és Szerbiába is szállított a bácskai borokból. Mostanában a bajai csendőrség figyelemmel kísérte a szerb propagandával is foglalkozó borkereskedőt, aki megneszelte ezt s egyik bajai ujságban goromba hangu nyilatkozatot tett közzé, hogy valaki őt a szerb mozgalom vezetésével gyanúsítja s az illetőt az ismeratlenség homályából akarta előpofozni. Ezután még fokozottabb éberséggel figyelték Joanovicsot, akinek a szerb-török háború óta szembetűnően megdövekedtek a szerbiai borszállítmányai. A bajai csendőrség vizsgálatot tartott a szerb borszállítások ügyében. A vizsgálat váratlan, szinte szenzációs eredménnyel végződött. Joanovics nem hordokban, hanem saját házi kezelésben töltött és lepecsételt hosszonyaku palackokban küldte borait a rendeltetési helyére. Rendszerint száz palack volt már az erre a célra készített ládába csomagolva. A csendőrség átvizsgálta, a Szerbiába küldendő ládatat s megállapította, hogy csak minden tizedik üveg van borral telve, a többi palack seréttel és puskaporral volt megtöltve. Joanovicsot azonnal letartóztatta a csendőrség és a szabadkai ügyészségre hozták.

A szabadkai ügyészségen most a következő

láztatásai vádolt szerbek vannak vizsgálati fogságban:

A legelső letartóztatott szerb Sztójkovic Jeromos lugovici illetőségű szerb katonaszökevény, a ki kémkedés miatt lett letartóztatva. Ezután Csongradac Voin martonosi szerb lakos jött, majd Milosev Nenád és Szorvola József kelebiai, Vaszity Gábor martonosi, Aradszky Atyin, Krnyejszky Belyenov Nenád, Aradszky Cvetko és Krnyejszky Marianov Mladen tompai, Marekovity Milán, Antics Emil, Masirevics Milán és Majorov Béla bajai lakosok, Pélity Szav ókelebiai, Zárits Viktor mir szabadkai és Popper Leó szabadkai lakosok, akik izgatás, királysértés, hűtlenség, lázítás, hazaurulás vagy kémkedés miatt állnak a törvény színe elé.

HIREK.

A szultán a béke mellett.

(Nincs pénz a hábaru folytatására. — A nagy diván tanács)

Saját tudósítónktól.

Konstantinápoly, január 21.

A béke hír szerint biztosítva van. A miniszteri tanács tegnap a szultán szentesítésének föntartásával elvben elhatározta, hogy az eléje terjesztett békés megoldások valamelyikét elfogadja. A döntés csütörtökön lesz a birodalmi tanács összehívása nélkül.

Más hírek szerint mégis összeül a hagyományos diván, a török birodalom nagytanácsa, amelyet oly elemekből állítottak össze, hogy a török kormány fedezve lesz, ha enged a nagyhatalmak nyomásának. A török kormány, hír szerint, bizonyos még meg nem állapított föltételek mellett belenyugszik a változhatatlanba és honorálni fogja a nagyhatalmak kívánságát. A porta válasza a legjobb esetben csütörtökre várható. Ezzel az a hír is elveszti aktualitását, hogy Oroszország a török kormány csökönységére esetén szakítani fog eddigi semlegességével és megszállja az örmény vilajeteket.

A nagyvezér a tegnapi kihallgatáson jelentést tett a szultánnak az azonos lépésekről, a melyeket Oroszország keleti Anatólia és Franciaország Sziria és az ottomán bank viselkedése dolgában tett. Az utóbbi hajlandónak nyilatkozott arra, hogy a kormánynak a tisztviselők fizetésére kétszáz ezer font előleget adjon, de Párisból tegnap az az utasítás jött, hogy a bank ezt a pénzt nem adja ki. A szultánt a nagyvezér előadásán nagyon nyugtalanította s délután három órakor magához hívta tanácskozára a trónörökösöt és a többi herceget; a tanácskozás este hét óráig tartott.

— Katonai tanácskozás a legfőbb hadurnál: Bécsből jelentik: Csütörtökön összeülnek Schönbrunnban a hadsereg főfelügyelői, vezérkari főnöke és hadügyminisztere, hogy a király elnöklése alatt megbeszéljék a hadsereg aktuális dolgait. Részt vesz a tanácskozásban Ferenc Ferdinánd trónörökös is.

— Előléptetések az Aradmegyei Takarékpénztárnál. Megirtuk, hogy az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatósága Fodor Gyula igazgató helyettesét ügyvezető igazgatóvá nevezte ki. Amint értesülünk az igazgatóság ugyanezen alkalommal Mategovsky Károlyt titkár főkönyvvezetővé, Kopp Jánost pedig pénztárfőnökké léptette elő.

— A nagyváradi házvásárlók. Emlékeztet még az a nagyszabású akció, melyet a nagyváradi ingatlanértékesítő Részvénytársaság indított aradi házak megvásárlására. A társaság öt hat aradi házat meg is vett akkoriban, de a további vásárlásoktól azután elállott. Mint most Nagyváradról jelentik, ez a társaság felszámol, miután hivatását befejezte és ingatlanokat most nem vásárolhat a rossz pénzügyi viszonyok miatt.

— Múlek Lajos dr. az aradi tőzsde biztosa. A kereskedelmi miniszter ma arról értesítette Múlek Lajos dr. aradi királyi közjegyzőt, hogy az Aradon szervezendő áru és értéktőzsde kormánybiztosává őt nevezte ki. Hasonló értelmű leiratot küldött a miniszter a kereskedelmi és iparkamarához is. A tőzsdebiztos a kereskedelmi kormány bizalmi megbízottja a tőzsdén és annak alapszabályszerű működését figyeli a szabályokban részletesen megállapított esetekben aktíve is befolyást gyakorol a börze ügymenetére.

— Sikasztó plébános. Szombathelyről jelentik: Schaffer Sándor fehértalvai plébános nyolc nappal ezelőtt eltűnt a plébániáról. Bezárta a plébánia ajtóit s mintha sétálni menne, elindult ki a faluból. Ma Hamburgból levél érkezett, amelyben Schaffer elmondja, hogy Amerikába szökök, mert a gondjaira bizott alapítványi pénzeket elköltötte. A plébánost, szökése előtt, folyton végrehajtásokkal zaklatták s teljesen el volt adósodva váltózárlásai miatt, amelyekkel rokonain akart segíteni.

— Huszonöt napi elzárás tejhamisításért. Szabadkáról jelentik: Szabadka népet Halbrohr Adolf látja el jó, táp'ó, vizes tejjel. Halbrohr gazdag ember lett a sok vízből, melyet tejnek adott el és ma virilis joga tagja Szabadka törvényhatósági bizottságának. Még 1911-ben alapították meg, hogy Halbrohr hamis tejet szállít. Megindult az eljárás. A rendőrség husz napi elzárásra és kilencszáz korona pénzbüntetésre ítélte Halbrohrt, aki azonban nem nyugodott bele az ítéletbe. Felbuzerálás folytán a városi tanácsban került az ügy, majd újra a rendőrséghez. Itt azután az illetékes vegyész hivatal körül, amely a hamis tejről szakvéleménnyel szolgál, tört ki a háborúság. Végre a földművelésügyi miniszter közlése alapján a városi vegyész ügyosztálya úgy határozott, hogy a városi vegyész véleményét fogadják el. A szabadkai rendőrkapitány ennek alapján huszonöt napi elzárásra és ezer korona pénzbüntetésre ítélte a tejhamisító virilistát, aki újra felebbezett.

— Strasznoff él. Magyarországon néhány újságja elparentálta a legutolsó emberöltő legnagyobb stílű magyar szélhámosát. Egészen határozott hangu cikk jelentette, hogy a mitrovicai fegyház negyhirtű foglya meghalt. A mitrovicai fegyház igazgatója most azt táviratozza, hogy Strasznoff él, a halálhír tehát, amely szétfutott mindenüvé s kétesfányú glóriát vont még egyszer az elköltözöttnek hitt szélhámos feje fölé, nem mondott valót. Igaz ugyan, hogy a tüdeje nincsen rendben, táviratozza a fegyházigazgató, de hát ezzel a bajjal már sokszor elkinlódott Strasznoff a mindig is kiheverte, most sincsen rosszabbul, mint már nem egyszer, egyebekben pedig elég jól érzi magát.

— A leányszöktető exkirály. Moszkvából jelentik: Egy rendkívül szép zsidóleány néhány nappal ezelőtt eltűnt. A leány a legelőkelőbb és leggazdagabb családok egyikéből való. Szüleit az beszélik, hogy a leányt Mária volt portugál király szöktette meg. A volt király Párisban ismerkedett meg vele, s az ő kedvéért látogatott el Moszkvába. Innen mind a ketten együtt utaztak külföldre.

— Vasutasok köréből. Justh Ferenc, akit az aradi államvasutak aradi tüzletvezetőségének helyettesi állására neveztek ki, ma foglalta el állását s ma mutatkozott be hivatalában.

— Halálozás. Rajla Márton nyugalmazott községi jegyző január 20-án, életének 83-ik évében elhunyt. Holttestét január 22-ikén délelőtt kilenc órakor fogják a Deák Ferenc utca 21. számú házában beszentelni, azután az alsósimándi családi sírboltba szállítják. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

— Felfüggesztett állomásfőnök. Temesvárról jelentik: A temesvári tüzletvezetőség Horseczky László herculesfürdői állomásfőnököt felfüggesztette állásából. Rovancsolás alkalmával ugyanis kitént, hogy az állomás pénztárból 4000 korona hiányzik. Az tüzletvezetőség szigorú vizsgálatot indított ez ügyben.

— Az öngyilkos képviselő temetése. Ma délután 3 órakor temették el. Várady Zsigmond dr.-t. A temetésen nagy közönség jelent meg. Megjelentek Székely Ferenc volt igazságügyminiszter, Teleszky János pénzügyminiszter, Beóthy Pál, a képviselőház alelnöke, Vássonnyi Vilmos és több ellenzéki és kilépett képviselő. A szertartást Haypál Benő budai református lelkész végezte és magas szárnyalású beszédben tucsuztatta el Váradyt, különösen radikális érzéseit emelte ki, amelyet úgy az életben, mint a parlamentben és egy másik szentélyben is kimutatott, célozva ezzel a szabadkőműves páholyba kifejtett munkásságára. Több beszéd nem volt. Ma délelőtt kilenc óra után olvasták föl a budapesti VI. kerületi járásbírószágon Várady Zsigmond egyik végrendeletét, amely Charmant Oszkár budapesti közjegyzőnél volt letéve. A végrendelet felolvasásánál jelen voltak: Várady Gábor helyett Áron Géza dr. ügyvéd, Várady Zsigmond ügyvédtársa. Ezt a végrendeletet 1912. május 7-én tette Várady Zsigmond Charmant közjegyző előtt. A végrendelet így kezdődik:

„Alulírott Várady Zsigmond dr. ép elmével a következő végrendeletet teszem; fennírva a Mezey Mihály dr. és Örley György dr. közjegyzők előtt tett rendelkezésemet.” A végrendelet hat pontból áll. Vagyonának egyharmad részét a nagyváradi ev. református egyházra, egyharmad részét a nagyváradi László király szabadkőműves páholyra és a harmadik harmadot vörökonosra hagyja Várady Zsigmond. Várady Etelkának 50.000 koronát hagy. Áron Géza dr. nak 5000 koronát és jogi könyveit. Feleségének, Goldberger Etelnek, akinek anyagi viszonyait már a házassági szerződés megkötésekor rendezte, évi 2400 korona tartásdíjat rendel s ezenkívül az ingóságait is neki hagyja. A végrendelet jelzi, hogy Teleszky Jánosnál is van egy pótrendelete letéve. Ezt Teleszky János tegnap deponálta is a bíróságnál, ezt már tegnap felolvasták.

— Nők a borossebesi kaszinóban. Tudósítónk írja: A borossebesi kaszinó egyet január hó 19-én délután 5 órakor tartotta meg rendes évi közgyűlését, amelyen a szokásos évi jelentésben kívül az alapszabályait is módosította. Egyik módosítás értelmében a kaszinónak ezentúl nők is lehetnek tagjai és tagságuk esetén a férfiakkal egyenlő jogokban lesz részük. Az alapszabálymódosítás után a tisztikart választották meg; elnök lett újból Hajdu József tb. főszolgabíró, alelnök Lengyel István, jegyző Füzesy József, háznagy Csizsér József, pénztárnok Kohn Lipót, könyvtáros Fliegl Pál. A választmány tagjai lettek: Belyos József, Baumgartner János, Bienenstock Jakab, Fogassy Gyula, Herbszt Jenő, Loinvatter Gyula és dr. Löw Mihály. Pótagok lettek Schurina Vilmos és Szabó József.

— A bepörölt Góthai Almanach. Brüsszelből jelentik: Enrico Toselli ról az az érdekes jelentés érkezett, hogy pörbe szállta Góthai Almanach kiadójával. Kártérítési pört indított azért, mert az Almanach ideai kiadásában azt az adatot közli feleségéről, a volt szász trócsörökösnééről, hogy el van töltve választva. Toselli azt állítja, hogy a Góthai Almanach ez a közlése úgy őt, mint feleséget nagyon megkárosította.

— Meggyilkolt gyermekek. Moszkvából jelentik: A novgorodi kormányzószágban borzalmas gyilkosság nagy föltűnést kelt. Két gyermek, egyikük négy, a másik hat éves, néhány nappal ezelőtt eltűnt. Szűkük több napig keresték őket, amíg végre egy erdőben megtalálák mind a kétőnek szörnyen megcsónkított holttestét. Mellkasuk és hasuk föl volt tépve s a gyilkosok kivették belőlük szívüket, májukat és belüket. A gyilkosságot orosz tolvajok követték el, akik a gyermekek szírből gyertyát készítettek, mert hittek abban a babonában, hogy ezek a gyertyák megóvják őket a rendőrség kutatásától.

— Fontos tényező ragályos betegségek elkerülésére a szájüreg és a fogak rendszeres ápolása. Ma már általánosan tudott dolog, hogy minden fertőző betegség parányi baktériumok révén terjed el és ezek szaporodásához a szájüregben, ahol romló fog, vagy gyökér is van, kedvező talajul szolgál. A szájnak rendszeres tisztántartása és a fogak mechanikai tisztítása valamely jól bevált fogápolási szerrel, mint a milyen a Sarg féle Kalodont megedződik a fogus és a fogak tiszták, egészségesek, fehérek maradnak és a betegséget elkerülhetjük, mert a legújabb kutatások szerint a baktériumok okozzák pl. a torokgyulladást, gyomorbetegségeket s.b.

— Megégett gyermek. Sándor Márton csermői lakos két és fél éves Tivadar nevű fia szülei távollétében gyufákat gyújtogatott a szobában. Egyik gyufától meggyulladt a ruhája s mire a szomszédok segítségére siettek, a kis fiu már oly súlyos sebeket szenvedett, hogy nem lehetett az életnek megmenteni.

— Hirdetők lexikona. A hirdetők lexikona az újságkatalogus. A tapasztalat arra készítette M. Dukés utócai (Augenf. Miksa és Leszner Imre R. T.) Bécs, I., Wollzeile 9 hirdetési irodáját, hogy az általa kiadott katalogust a leglelkismeretesebb pontossággal állítsa össze. Folytonos revízió által ez a katalogus ma annyira telj s, hogy a hirdetőknak egész csomó értékes információval szolgál. E lexikon tulajdonosa könnyen oldhatja meg a hirdetők kérdését: Hol, — mikor — hogyan? A katalogust, amely egy kitérő közgazdasági cikket is közöl a hirdetőknak ingyen és bementve küldi M. Dukés utócai hirdetők irodája.

— 5 perc alatt megszüntet mindenféle főtájást egy eredeti Kárpáti féle főtájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárban Arad, Boros Béni-tér. 7031

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-bojok. Telefon 816.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az igazságügyminiszter bucsuja az aradi törvényszéktől. Székely Ferenc volt igazságügyminisztertől ma átirat érkezett Fábian Lajos törvényszéki elnökhöz, amelyben az exminiszter köszönetét fejezi ki a törvényszéki elnöknek s a bírának azért a támogatásért, amelyben részesítették. Ugyancsak átiratban kéri Balogh Jenő dr. új igazságügyminiszter az elnök és bírák támogatását.

§ Csődbejutott makói papirgyár. Neumann József makói papirgyáros, könyvkereskedő és nyomdatudós 37 évi főnállás után be szüntette fizetéseit. Körülbelül egy évvel ezelőtt vette át az U.asi féle makói papirgyárat, amelyet új épületrész építésével megnagyobbított. Mithogy jelzálogkölesönt nem sikerült szereznie, 40.000 korona saját tőkét fordított erre. Gyarberendezésbe és az üzem megkezdésére ezenkívül még 20.000 koronát fektetett be, úgy, hogy a gyár és a nyomda üzemeltetésére nem volt elegendő tőkéje. Hitelezőihez intézett levelében alternatív ajánlatot tett. Vagy alakítsák át részvénytársasággá a papirgyárat és követelésükért fogadjanak el megfelelő nyartékú részvényeket és a főmaradó részvényeket engedjék át neki, vagy pedig fogadják el a 60 százalékos egyezségi ajánlatot az adós fiának, Nemes Lászlónak és Nemes Kálmánnak a kezességével. A hitelezők még nem döntöttek az ajánlat dolgában.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

TARKASÁGOK.

(Az ölleles szerető.) Egy társaságban arról beszéltek, hogy a nőnél raffinátabb, eszesebb teremtménye nincsen az istennek.

— Nem is kell, hogy eszes legyen a nő s mégis ki tudja játszani a férfit — mondta a társaság egyik csöndes tagja, egy fiatal ügyvéd, akit nevezünk röviden Bernátnak.

— Nekem volt egy nagyon szép barátóm — folytatta Bernát; — a nő rendkívül buta volt s mégis ki tudta játszani. Sokat költöttem a szép Pannikára és mégis úgy sejtettem, hogy hűtlen hozzám. Jelenítették nekem, hogy a nő a lakásán szívesen fogadja a huszártisztek látogatását. Egyik barátommal elhatároztam, hogy a hölgyemet kilesem. Alkonyattal, amikor nem volt otthon, belopózkodtunk a lakására és türelmesen vártunk. Ugy nyolc óra felé megjelent a nő. Jól sejtettem, egy huszártiszt is jött vele. Boldog voltam, hogy leleplezhetem a kis csalót és elképzeltem, hogyan fog könyörögni bűnbocsánatért. Amint beléptek s hölgyem fölcsavarta a villanylámpát, én keményen előléptem, hogy lecsapjak a hűtlen kigyóra. Pannika, a buta nő, egy pillanat alatt föltalálta magát és vidáman fordult a fess huszártiszthez:

— Na, ugy-e megmondtam magának, hogy bátran hazakisérhet, nem fog kompromitálni, mert hiszen tudtam, hogy az én Bernátom itt van a lakásomon.

(A színigazgató és a jegyzedők.) Az aradi színháznál tudvalevőleg új jegyzedők vannak. Csak ennek előrabocsátása után érthető meg a következő eset.

A földszinten ült a napokban Domán Sándor aradi szőnyegkereskedő. Az egyik jegyzedő berobog hozzá:

— Maga a Domán ur?

— Igen én.

— Akkor tessék kijönni, az ajtóban várja egy cikkeres hosszú orru ur.

Domán kiment és kezet fogott azzal a cikkeres, hosszú orru urral, akiről a jegyzedő nem tudta, hogy — Szendrey Mihály színigazgató.

(Az asszony körül.) Schmafu ur rossz sejtelmektől gyötörve hazarohant. Sejtelve nem esalt: — a felesége megcsalta. Ott találta legjobb barátját, Bróziócer Aladárt, aki némi kertelés után így szólt:

— Barátom, én nem tagadom, — nagyon szeretem b. nejedet és nem tudok nélküle élni.

Schmafu nagyon nyugodtan felelte:

— Azért nem kell úgy izgulni. A dolog nagyon egyszerű. Rendben vagyunk: te nem tudsz élni a feleséged nélkül, én pedig nem tudok élni a feleséggel.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Rendkívüli közgyűlés. A Délmagyarországi Hajlított Fabutorgyár Részvénytársaság 1913. évi január 30-án d. u. 2 órakor Aradon, az Aradi Kereskedelmi Bank Részvénytársaság 1. emeleti tanácstermében (Andrássy-tér 21. szám alatti) rendkívüli közgyűlést tart. A tárgysorozat főbb pontjai: Az alapszabályok több §-ait módosítása, két új igazgatósági tag — Haberl Lőrinc Béla uradalmi főerdész és Kortai Gyula aradi földbirtokos — választása két évre és az igazgatóság jelentése az alaptőke felre és a megalapítástól kezdve a gyári üzem megkezdése tárgyában.

Hegedűs Lóránt Aradon. A Magyar Gyárparosok Országos Szövetségének aradi fiókjá e hó 26-án, vasárnap, délután fogja ezidei rendes közgyűlését megtartani. A közgyűlést különösen érdekesé fogja tenni annak a két illusztris férfiúnak az előadása, akik ez alkalommal a fiók vendégei lesznek. Lejön ugyanis a közgyűlésre Hegedűs Lóránt dr. orsz. képviselő, a szövetség alelnöke és Grätz Gusztáv dr. orsz. képviselő, a szövetség ügyvezető igazgatója, akik a szövetségnek az új adótörvényekkel és a választójogi törvényjavaslatl szemben elfoglalt álláspontját fogják kifejteni. A közgyűlés inánt, mivel azon az elnökség érdeklődőket szívesen lát, már is rendkívül nagy az érdeklődés.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, január 21

Az időjárás mezőgazdasági szempontból kedvezőtlen. A hó elolvadt, a tél jelegzetét elveszítette.

A vetések védtelenül állanak az esetleges fagy ellen.

A gabonauzlet irányzata tartott.

Elkelt a mai piacon:

200 mm. buza	21.00—21.20
200 mm. tengeri	10.00—12.00
Rozs	19.00
Arpa	20.00
Zab	20.00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde

Távirati tudósítás.

Budapest, január 21

Készárú.

Amerika háromnegyeddél olcsóbb. Csendes, változatlan áron elkelt 12 ezer mm. buza. Rozs néhány fillérrel olcsóbb.

Határidő.

Déli árszám	2 óra
Éjszakai árszám	3 óra

Buza 1913. áprilisra	11.95—11.94	11.93—11.94
Buza 1913. októberre	12.28	12.24—12.26—12.27
Rozs 1913. áprilisra	9.16	10.27—10.27—10.29
Rozs 1913. októberre	9.85	9.83—9.81—9.83
Tengeri 1913. májusra	7.79—7.80	7.81—7.82
Zab 1913. áprilisra	10.98—10.99	10.89—10.90
Zab 1913. októberre	9.18—9.19	9.11—9.12

Az árak 50 kilonként számítva

Budapesti értéktőzsde (jan. 21.)

Magyar hitel	805 —
Oszták hitel	618 50
4% koronajáradék	84 40
Oszt. magy.-államvasuti	712 —
Jelzálogbank	427 —
Lezámitolóbank	512 50
Hazai Bank	284 —
Magyar Bank	552 —
Keresk. Bank	371 50
Rimamurányi	710 50

Salgótarjáni	752 —
Közúti Vasút	181 50
Városi Villamos	3 750

Bécsi értéktőzsde (jan. 21)

Oszták hitel	619 —
Magyar hitel	802 —
Oszták magy. Államv	703 50
Déli vasút	103 25

A Temesvári Lloydársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 218. jan. 21. Buza 75 kilogrammos 20.85—20.95, 78 kilogrammos 20.95—21.05, 77 kilogrammos 21.15—21.25, 78 kilogrammos 21.25—21.35 Rozs (prima) 18.40—18.50 (közép) 18.20—18.30 Arpa (erős) 20.25—20.55 (takarány) 18.40—18.60, Zab (prima) 20.40—20.50. Kőzép: 19.40—19.60. Tengeri rizs, (magyar) —, új 10.60—10.80, (román) régi —, új —, Burgonya 00 kgr. (fehér) 5.60—5.80, (rózsás) 6.60—6.80.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerdán 1913. január hó 22 én:

B. Bérlet

B. Bérlet

A faun.

Vigjáték 3 felvonásban. Írta: Eduárd Knoblauch. Fordította: Sebestyén Károly. Rendező: D. Ill. Lajos.

SZEMÉLYEK:

Herceg	Hajdutska L.	Jackson	Olasz Lajos
Stombury	Dr. Beregi S.	Alexandra	Harmath J.
Sir Ernest	Herold E. e.	Hope Clarke	Benkőné.
Maurice	Várnai Jenő.	Vivian	Fáske ty M.
Cyril Overton	Delly Lajos.	Lydia Vancey	Follinuszné.

Kézde este 7/8 órakor.

NYILTÉR.*

Az orvosok ajánlják.

Ha elégtelen, vagy helytelen táplálkozás folytán, vagy pedig más okból is a gyermekek fejlődése nem kielégítő, egy erősítő szer sem érdemel oly bizalmat, mint a Scott féle csukamájolaj Emulsió, amely a csontok képződésére és megerősödésére és a testi erő növelésére kitűnően bevált. Az alkatrészeit képező tápláló anyagok elősegítik erős, egyenes csontok képződését és annyira támogatják az egész fejlődést, hogy a gyermekek csakhamar élénken és vidáman ugrálnak. A gyermekeknek izlik a Scott féle Emulsió; élvezettel szedik az édes, sűrű keveréket. A 6013

SCOTT féle Emulsiót

amely közel 40 éve minden országban meghonosodott, számos orvos ajánlja, mert minden tekintetben mintaszerű, megbízható és hatásos készítménynek ismerik.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII, akkor egy gyógyszár után próbaadagot küldünk.

Limbeck János és Fia első m. kir. szab. érckoporsógyára és temetés-rendező vállalata 233 Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon 93

Özv. Rajla Mártonné szül. Kirily Anna egy a saját, valamint az alulírottak nevében is szomorodott szívvel tudatja a szeretett és felejtethetlen jó férj, illetve édes apa, após, nagypapa, dédapapa és rokon

Rajla Márton,

nyug. községi jegyzőnek,

f. évi január 20-án, d. u. 3 órakor, életének 83 ik és boldog házassága 60 ik évében hosszas szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai január hó 22-én d. e. 9 órakor fognak Deák Ferenc-utca 21-ik számú házban a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és Alsósimándra szállítva, ugyanaznap délután 3 órakor újjólagos beszentelés után a családi sírplotban örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért január 23-án d. e. 10 órakor fog a főt. minorita atyák aradi szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldott legyen emlékezte!

Arad, 1913. január 20-án.

Csikiné Rajla Ilona, Rajla Péter, gyermekei. Rajla Péterné szül. Szulovinyi Ilona, menyee. Madari János, Szabaszián Lajos vejei. Madari Aranka, férjezett Dr. Tripolszky Aladárné és férje, Dr. Luszt Ferenc és neje, Madari Gabriella, Madari Anna, Rajla Anna, Rajla Mariska, Rajla Erzsike, unokái, valamint számos dédunoka.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves **ügyes fiu** nyomdász-tanulónak **felvétetik.**

Névjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDARÉSZVENYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

847—1913. kh. sz.

Hirdetmény.

Az aradi rendőrkapitányi hivatal és az aradjárás-i főszolgabírói hivatal mint iparhatóságok mellett 1913-ik év folyamán működő iparhatósági megbízottak választásának határidejeül 1913. évi január hó 25. napjának d. e. 11 óráját a rendőrkapitányi hivatal iparügyi osztályába kitűzöm s arra az önálló iparosok és kereskedőket a választás megejtése céljából meghívom.

A választók névjegyzéke fent jelzett hivatalban betekinthető s az az elleni észrevételek, felszólalások ugyanott írásban benyújthatók.

Arad, 1913. évi január hó 18.

Green, h. főkapitány.

A Borossebesi Uradalomhoz tartozó márvány és mészkőbányák 1913. évi május hó 1-től haszonbérbe adók.

Ajánlatok 569

dr. Czédly Károly

uradalmi jogtanácsoshoz

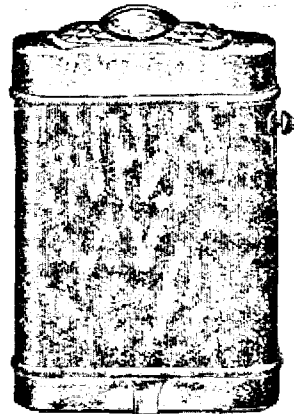
Arad, Luther-utca 2. sz. adandók be.

Villanyos zseblámpa

mindig friss fényt.

Villanyberendezések, villanyosillárók.

Dinamó gépek, villanymotorok olcsón kaphatók

Kalmár Józsefnél Arad, Salacz-utca 2. sz. 1681

Hölgyek

azonnali segítséget kaphatnak a tisztulási folyamat kimaradása esetén az én eddig utolérhetetlen közszolgálatom által. Bevenni kelleme, teljesen ártalmatlan. Naponta érkeznek önként küldött köszönőlevelek. Négy orvosok állandóan rendelkeznek. Egy doboz tabella ára kor. 3-60 bérmentve, diszkrét szétküldés vámnehézség nélkül. Kaasbach gyógyszerár Nywerle 160. (Bez. Frankfurt J. Oder.) Kívánatra küld a Wiener Versand Stelle. Árjegyzék számos köszönőlevellel ingyen. 9421

10402—1912. tkvi szám.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék telekkönyvi hatósága közhírré teszi, hogy Kürtös község volt Marci-bányi-féle urbéres zsellérel közös tulajdonát képezett közös legelő egyénekenkénti felosztása folytán a telekkönyvek egy része az 1869. évi 2579. számú szabályrendelet-hez képest átalakított s egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. XXXVIII. t.-c. és az 1891. XVI. t.-c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-c. cikkben szabályozott eljárást a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottatnak.

E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1913. évi március hó 3-ik (három) napján délelőtt 8 órakor fog kezdődni.

Ennélfogva felhívatnak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átadása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személy irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt, a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg, és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák be;

3. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átírásra az 1886. XXIX. t.-c. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t.-c. 5, 6, 7. §-ai és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy odahassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az úton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illetékelengedés kedvezményeire is elesnek; és végre

4. azok, akiknek javára tenyleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyancsak az új bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Aradon, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1912. évi január hó 7-én.

Dr. Riedl s. k.
kir. tisztelettel jegyző.

A bőr és fejbőr rendszeres fertőtlenítése a szépségápolás igazi alapja.

Minden másfajta ápolás természetesen hiábavaló, ha nem óvakodunk bőr- és hajbetegségektől, mint az emberi szépség tulajdonképeni rombolói ellen. Amennyire nyilvánvaló is ez, olyannyira nélkülözhetetlen a bőr- és hajápolására alkalmas fertőtlenítő szer. Egyedül alkalmas elérhetetlen enyhességével, ugyancsak szagtalanosságánál fogva a

:: PINOSOL ::

Ez egy kátránykeverék, a kátrány szaga és színe nélkül. (Nem csupán illatosított kátrány, tehát utólag kátrányszag nem észlelhető.)

Használjunk kizárólag folyékony Pinosol-szappant mosakodáshoz és fürdéshez.

Ez egy kitűnő bőrpuhító szer. Folyékony Pinosol-hajszappan hajmosásra. Rendszeres használata megátalja a bőrbajt és hajhullást és a bőr és haj természetes szépségét a legjobban érvényre juttatja. Folyékony Pinosol-szappan és folyékony Pinosol-hajszappan nagy üvegje K 2.50, kis üvegje K 1. Szilárd Pinosol-szappan 5% és 10% pinosollal 80 fillér, illetőleg 90 fillér. — **Kapható gyógyszertárakban, drogeriákban és illatszertüzletekben.**

Főképviselet: Fuchs L. L., udvari szállító Wien, I., Grillparzerstrasse 5. sz. Telefon 12,213 szám.

Aradi főlerakat: **VOJTEK ÉS WEISZ** drogeriája (Andrássy-tér.)

Alkalmi vétel és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerárnyakban.

Deutsch Izidor

Óra és ékszerész

Weitzer lánc-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereztetnek. Telefon 438. Telefon 438

ALAPÍTOTT 1889-BEN

Várholt László

úr és női cipész Arad, Weitzer lánc-utca 2. szám. (Minorita-palota)

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy a téli idényre már megérkeztek a bőrkülönlegességek. Elvállalok a legújabb divat szerint **férfi-, női- és gyermekcipők** készítését, valamint Orthopéd-cipőket fájós lábakra. — Megrendelések 48 óra alatt eszközöltenek. Visszamaradt cipők jutányos áron kaphatók. Becses partfogást kér a legmélyebb tisztelettel

VÁRHOLT LÁSZLÓ,
a legelső honvédsereg tisztikarának szállítója.

Általánosan kedvelt legjobb hatású

és ízű **Hajós-féle Csukamájolaj** most érkezett meg. E fontos és nagy táperejű szer kitűnő hatásának bizonyult mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. stb.

Ara egy üvegnek 2 korona.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin“

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete

Hajfestő

a „**MELOGEN**“! Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehet mosni. Ara

341

2 korona.

Kitűnő amerikai gummi

a „**NITER**“ 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában ARAD, Andrássy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Használt ólom megvételre kerestetik.

Aradvármegye alispánjától.

21672—1912.

Versenyárgyalási hirdetmény és feltételek.

A talpasi Kőrös hidon a vármegye törvényhatósága által gyakorolható vámszedési jog bérlete 1913. évi március hó 1-én lejár, miért is ezen vámszedési jognak a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur által történő meghosszabításától feltételezettel a jog bérbeadásának biztosítása végett 1913. évi február hó 15-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kis üléstermében (I. épület, I. emelet.) zárt ajánlati versenyárgyalást fogok tartani.

A bérbeadás feltételei a következők: A vámszedési határidő 1913. évi március hó 1-én kezdődik és 1916. év február hó végéig tart.

Amennyiben a fenti határidő alatt a hid újból építése eszközöltetnék, a bérleti szerződés érvénye megszűnik.

Az évi bérösszegre vonatkozó kikiáltási ár 1000 korona.

2. A szedhető vámdíjak bárcahasználatnak kötelezettsége mellett a következő:

a) minden járműbe fogott marha után 6 fillér.

b) minden szabadon hajtott nagy marha után (mint, ló, ökör, tehén, öszvér, szamar.) 4 fillér.

c) minden két éven alóli borju, csikó és apró marha után (mint jub, kecske, bárány, sertés stb.) 2 fillér.

3. Ezen vámfizetés alól mentesek a közutak és vámokról szóló 1890. L. t. c. 99. §-ában felsoroltak, továbbá az állami adót szállító, sorshuzás, ujoncállítás és ellenőrzési szemle céljából utazó községi előjárókat szállító fogatok és állatok.

4. Aradvármegye törvényhatósága átadja haszonbérletnek vámszedési célra a hidat összes tartozéka és felszerelvényével együtt azon kötelezettség mellett, hogy bérlő köteles leendő a neki leltár mellett átadott épületet és felszerelvényeket bérlete lejártával Aradvármegye törvényhatóságának azon állapotban átadni, amint azt átvette.

5. Vállalkozni szándékozó köteles a versenyárgyalás megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-ának a helybeli m. kir. adóhivatalnál történt lefizetését vagy óvadékképes értékpapirokban való letételét igazolni, zárt ajánlatában a megajánlott összeget szám és betűvel kiírni és kijelenteni, hogy a feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. A zárt ajánlat 1913. évi február hó 15-ik napjának d. e. 9 órájáig a vármegye alispánjához terjesztendő be.

6. Elfogadott haszonbérlet köteles a versenyárgyalás eredményének jóváhagyása után óvadékát a félelvi bérletösszeg erejéig kiegészíteni, mely összegtől az I-ső évnegyedi bér fedeztetik, a fennmaradó negyedévi térösszeg pedig az utolsó évnegyed bérének fedezetül fog szolgálni és addig óvadéku közigazgatási letétben kezeltek.

A haszonbéri összeg minden évnegyed első napján fizetendő be az aradi m. kir. adóhivatalba a talpasi hídalap javára.

7. Haszonbérlet a közlekedő közönség bármilyen módon való zaklatásától, vagy zsarolásától és azoknak utjokban való feltartásától szigorúan és a törvényes következmények terhe alatt eltiltatik.

Köteles bérlő a vámdíjszabályzatot a hid mindkét oldalán a vámsorompóknál látható helyen és olvashatóan kifüggeszteni.

A vármegye közönségének jogában áll visszaélések esetén, megtorlással élni.

8. Előforduló peres kérdés esetén aláveti magát a bérlő Aradvármegye törvényhatósága által szabadon választandó bármely bíróság sommás szóbeli eljárásának.

9. Az ezen ügyletből eredő bélyeg és bármely egyéb költségek kizárólag bérlőt terhelik.

10. A versenyárgyalás eredménye az elfogadott vállalkozóra azonnal, Aradvármegyére azonban csakis annak jóváhagyása után kötelező.

A kifizetett versenyárgyalásra versenyezni szándékozókat azzal hívom meg, hogy a feltételek 5-ik pontja szerint közvetlenül hozzám benyújtandó ajánlatra 1 koronás bélyeg teendő és hogy az elkésetten beérkezett ajánlatokat figyelembe venni nem fogom.

Arad, 1913. évi január hó 17-én.

Az alispán távol:

Schill,
főjegyző.

AZ
ARADI KÖZLÖNY
Nagy Képes Naptárát
az Aradi Közlöny minden új előfizetője
— ha legalább 1/4 évre előfizet —
ajándéku kapja.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút menetrendje.

Érvényes 1912. november 1-től.

Arad-Gyerek-Pankota					
Kilomet. távols.	Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
		II. III.	II. III.	II. III.	II. III.
—	Arad-Rátszéli Ind. ...	5-00	8-10	11-20	2-30
2	Uj-Mikolaka ...	5-05	8-15	11-25	2-35
3	Mikolaka ...	5-08	8-19	11-29	2-39
7	Óthalom ...	5-20	8-30	11-40	2-50
12	Mondorlak ...	5-30	8-40	11-50	3-00
13	Mondorlak-Celeszt ...	5-34	8-44	11-54	3-04
13	Maroscsicsér ...	5-37	8-47	11-57	3-07
17	Szabadhely ...	5-47	8-57	12-07	3-17
23	Gyerek ...	6-10	9-20	12-30	3-40
24	Aradkövi ...	6-15	9-25	12-35	3-45
27	Kovács ...	6-24	9-34	12-44	3-54
31	Liváda ...	6-34	9-44	12-54	4-04
36	Világos ...	6-53	10-03	1-13	4-23
39	Galsa ...	7-08	10-18	1-28	4-38
41	Mueska ...	7-08	10-18	1-28	4-38
45	Pankota ...	7-20	10-30	1-40	4-50

Pankota-Gyerek-Arad					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	II. III.	II. III.	II. III.	II. III.	II. III.
Pankota ... ind.	4-40	8-00	11-10	2-20	4-30
Mueska ...	5-05	8-13	11-23	2-33	4-43
Galsa ...	5-08	8-18	11-28	2-38	4-48
Világos ...	5-23	8-28	11-38	2-48	4-58
Liváda ...	5-33	8-42	11-52	3-02	5-02
Kovács ...	5-42	8-56	12-06	3-16	5-16
Aradkövi ...	5-51	9-05	12-15	3-25	5-25
Gyerek ...	6-10	9-20	12-30	3-40	5-40
Szabadhely ...	6-24	9-34	12-44	3-54	5-54
Maroscsicsér ...	6-34	9-44	12-54	4-04	6-04
Mondorlak-Celeszt ...	6-37	9-47	12-57	4-07	6-07
Mondorlak ...	6-41	9-51	1-01	4-11	6-11
Óthalom ...	6-51	10-01	1-11	4-21	6-21
Mikolaka ...	7-02	10-12	1-22	4-32	6-32
Uj-Mikolaka ...	7-08	10-18	1-28	4-38	6-38
Arad-Rátszéli Ind. ...	7-10	10-20	1-30	4-40	6-40

Gyerek-M. Radna.					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	102 II. III.	104 II. III.	106 II. III.	108 II. III.	110 II. III.
Arad (1) ... ind.	regg. 5-04	d. e. 8-10	d. e. 11-20	d. e. 2-30	d. e. 6-40
Pankota (1) ... ind.	4-55	8-00	11-10	2-20	6-30
Gyerek pályér ... ind.	6-10	9-20	12-30	3-40	7-50
Mécses ...	6-18	9-28	12-38	3-48	7-58
Pálos ...	6-25	9-35	12-45	3-55	7-65
Pálosbaracka ...	6-32	9-42	12-52	4-02	7-72
Radna ...	6-41	9-51	1-01	4-11	7-81
	7-00	10-10	1-20	4-30	7-90

M. Radna-Gyerek.					
Állomások	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.	Sz. V.
	101 II. III.	103 II. III.	105 II. III.	107 II. III.	109 II. III.
Radna ... ind.	regg. 5-10	d. e. 8-20	d. e. 11-30	d. e. 2-40	d. e. 6-50
Pálos-Baracka ...	5-29	8-39	11-49	2-59	6-69
Pálos ...	5-37	8-47	11-57	3-07	6-77
Mécses ...	5-46	8-56	12-06	3-16	6-86
Gyerek pályér ...	5-53	9-03	12-13	3-23	6-93
	6-00	9-10	12-20	3-30	7-00
Pankota (1) ...	7-20	10-30	1-40	4-50	8-00
Arad (1) ...	7-10	10-20	1-30	4-40	7-50

Apró hirdetések.

HÁZASÁG.

Komoly házasulandók figyelmébe!

Férjet keresnek: 28 éves német árva 400.000 vagy 38 éves független gyermektelen özvegy 120.000, 18 éves egyedül álló porosz k. a. 100.000 kor. vagyonnal, továbbá gazdag amerikai és orosz kisasszonyok és sok száz vagyonos hölgy Európa egyéb országaiból. Komoly érdeklődőknek (ha vagyontalanok is) díjtalan felvilágosítás ad Schlesing-r, Berlin 18. 473

LEVELEZÉS.

„Megvirrad még valaha”

Jelligén levél ment. Dr. 637

Aradi, esetleg környékbeli orvossal leveleznék. „Mercedes” Arad 2. poste restante. 640

LAKÁST KERESNEK.

Keresnek

egy három szobás lakást mellék-helyiségekkel május 1-ére. Címek a kiadóhivatalba kéretnek. 633

KIADÓ LAKÁS.

Külön bejárata

csöndes, tiszta földszintes csinosan butorozott utcai szoba Kül-sey-utca 9/a szám alatt 1-ére kiadó.

ÜZLETEK.

Eladó!

Egy régi bevezetett fodrász üzlet. Bővebbet Fábrián-u. 9. szám alatt. 597

Pénz

25 éve fennáll, igen jóforgalmu, családi ok miatt, azonnal eladó. Cím Nébel, Marosborsa. 585

Helyben

egy jóforgalmu Temetkezési vállalat betegség folytán kedvező feltételek mellett eladó. Cím a kiadóban 635

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Eladó

egy fekvő gabona tisztító-gép 4—5 mázsa buza teljesítménnyel, tiszta új. Egy darab Wörner-féle 200 cm-es hosszú gyors szita, szinte csaknem új. Értekezhetni Gera Ferenc gőzmalmában Nagylakon. 627

OKTATÁS.

Román

nyelv tanítására kerestetik gyakorlatlalt bíró, intelligens férfi vagy nő. Cím a kiadóhivatalban. 639

ALKALMAZÁST KERES.

Óvadékkal

rendelkező egyén kihordói, pénzbeszedői vagy ehhez hasonló állást keres. Cím: Fischer Dávid, Téli-utca 4a. 558

ALKALMAZÁST NYER.

Kereskedelmi

végzett, katonai kötelezettségének eleget tett, a német nyelvben is járatos fiatal tiszt iselőt keres a „Duna” biztosító társaság Arad, Szabadság-tér 3. szá n. 555

Felső kereskedelmi

végzett, nőtlen keresztény fiatalember, ki a német nyelvet is bírja és szép írással rendelkezik, nagyobb uradalomba azonnali belépésre kerestetik. Járandósága havi 120 korona és lakás. Bizonyítvány másolatokkal felszerelt folyamodvány a kiadóhiva által közlendő címre küldendő. 612

Egy könyvelő

vagy könyvelő, ki levelezésben is jár assággal bír, február 1-re való belépésre felvétetik „Magyar Élet és Járadék Bizt Intézet” vezér-ügynökség ügyvezető titkáránál Arad, Hunyadi-utca 1. sz 618

Azonnali belépésre

keresek gépész-kovácsot lezény-nyel, ki a ló vasalást szakszerűen érti, ajánlatokat fizetési igények megjelölésével kér Barkassy Kálmán, Borossebes. 629

Ki tőzsdében

azonnali belépésre kerestetik elárulandó, aki már alkalmazásban volt és jól tud számolni. Cím a kiadóban. 630

Fiatalkereskedő

liszt nagy kereskedésbe felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 632

KÜLÖNFÉLE.

Automobil garazse

és egy utcai szoba előszobával, mely irodának is alkalmas, kiadó. Szent Péter tér 9. 626

Karácsonyról

visszamaradt ajándéktárgyak, díszlevélpapírok, képeslap-albumok, fadísztárgyak festésre és égetésre, imakönyvek, mesés- és ifjúsági-könyvek, képek, falinaptárak stb. mélyen leszállított ákon kaphatók. Krausz Paulin színházépület. Jó erkölcsű fiu tanulónak felvétetik. 5441

A legpompásabb

zöld paprika izt kapjuk ha levasbe, n ártásba vagy szalonára pár csepp zöld paprika kivonatot cseppentünk. Egy üveg Zöld Paprika kivonat ára 1 korona. Földes Kelemen gyógyszerháza, Arad. 1224

Január 1-én

lépett életbe a keresk. miniszter azon új rendelete, mely szerint a palackokban árusítandó italok mennyiség tartalma a palackokon feltüntetve kell hogy legyen. Ezen célra alkalmas címkék kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. szám. 5811

Taxamotore?

Bér-autók
Telefonszám 310

Szolgálat: reggel fél 8 órától éjjel 12 óráig
Garage: Dózsák Ferencter 8. sz.

Ezelőtt

Bolezni Antal

féle cipő-fizlet Salacz-utca 2. sz. alatt megnagyobbítva, saját készítésű urí női és gyermek cipők raktára. Elsőrendű munka és anyagból állandó nagy választékban kaphatók. Mérték utáni rendelések a legújabb divat után pontosan készítenek. — Tisztelettel

Czernóczky M.

6985—1912. tkv. szám

Árverési hirdetményi kivonat.

A mradnai kir. járásbírósg mint tkvi. hatóság közhírré teszi, hogy Cserb Ruszain végrehajtatónak 212 kor. tőkeövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. tvszek, illetve az mradnai kir. jbiróság területén lévő, az óborsai 131. sz tjkvben A. I. 1—15, 18., 20—25. sor. 225, 312/d, 322, 323, 324, 325., 446., 447., 45., 495., 632., 674., 983., 984., 985., 1096, 1216., 1612, 1613., 1614., 1615., 1616. hrzi számú ingatlanokból végrehajtást szen-

vedő illetőségére 1179 korona, mint ezennel megállapított kikiáltási árban az árverés elrendeltetik és annak megtartására határnapul 1913. évi február hó 15-ik napjának d. e. 12 órája Óborsa községházához kitűzetik.

Ezen árverés a fent irt ingatlan birtokjuttalék, a kikiáltási ár kétharmadánál olcsóbb áron el nem fog adatni. Amennyiben ezen összeg el nem éretnek, az árverést a kiküldött felfüggeszti.

Az árverezni szándékozók az ingatlanok becsárának 10% át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. Igazságügyminiszter rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-kepes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Mradna, 1912. december hó 24-én.

Kir. jbiróság, mint tkvi hatóság.

Nyisztor s. k.

634

kir. jbiró.

Jó egészségének

fenntartására használjon mindenki

Kárpáti-féle

Ópohajtót,

mely a legkíméletesebb fájdalom-mélkül gyomortisztító házi-szer. Is édes, hatása gyors és biztos. 1 üveg utasítással 40 fillér. 12 üveg franco K 4-80. Kapható kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyászati raktár 4078

ARAD, BOBOS BENI-TÉK.

V. 1326/1. sz. 1912.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírósg 1912. V. 1326/1 számú végzése által Spitzer Industrie A. G. végrehajtató javára 585 korona 38 fill. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag le- és felülfoglalt és 4515 koronára becsült pénzszekrény, árak és berendezésekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Arad, Weitzer János-utca 8. sz. alatt leendő eszközlésére 1913. évi január hó 28-ik napjának délután 5 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1912. évi december hó 26. napján.

Török Dénes,

bírósági végrehajtó.

624

Az összes hazai elsőrangú um.: gácsi, besztercebányai, pinkafői, nagydisznói és brassói pokrócgyárak

Pokróckészítményeinek

raktára, a legolcsóbb minőségtől a legfinomabb kiviteleg páronként, méter és végszáma a legmegbízhatóbb beszerzési forrása

az Erdélyi és bácskai iparúru raktár:

Reich B. Károly Fia és Társa

tég. Andrassy-tér 6. szám. (Verbos-ház.)
Telefon szám 649. 171 Telefon szám 649

Fábián és Társa

Arad, Forray-u. 8.

(Román templom-épület.)

Városi és megyei telefon 494.

Ajánlja nagy varrógép, kerékpár és beszélő gépek nagy raktárát.

Sürgős értesítés zenekedvelők figyelmébe:

Nagy választékban tartunk hanglemezeket. Naponta hangversenyeknek Fedák Sári, Király Ernő, a Király színház, Környei Béla a

kir. Operaház, Rózsa S. Lajos temesvári színházak tagjai, valamint Tollárpád és Károly, Steinhardt Géza és Gundör Aurél hírneves komikus, továbbá több művészek művésznők is. Ajánljuk az érdeklődők szíves figyelmébe.

Kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

104-1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Az ország egyes fontosabb piacain a kertészeti termények árai között oly különbségek mutatkoznak, amelyek a szállítási távolságokkal és egyéb természetes árképző tényezőkkel nem indokolhatóak. A m. kir. földművelésügyi miniszter 126470. XI. 1. számú rendelete szerint ezen visszasságokon olyképen kíván segíteni, hogy ezek közül az egyének közül, akik a kertészet ügyei iránt melegebb érdek ödést tanúsítanak a piaci hírszolgálat terén megfelelő szervezettel óhajt létesíteni. Felhívom tehát a nagyközönség azon lelkes és a közügyek érdekében szolgálatra mindig kész tagjait, kik ezen hírszolgálatot előmozdítani óhajtának, hogy azt nevük és lakhelyük pontos meg-

jelölése mellett hivatalomnál folyó évi január hó 30-ig jelentsék be. Arad, 1913. évi január hó 13. Green, h. főkapitány.

Pathefonok

32 Pathe-lemezek, a legújabb filmek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielné

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben.

Telefon
162 sz.

Telefon
162. sz.

Reusz Mór és Fia

Porosz kőszén, kokszt és faszén-telepe
Arad, Boros Beni-tér 12. sz.

A fűtési idény beálltával van szerencsénk ajánlani legjobb minőségű

Porosz szalon fűtőszén.
Porosz légszesz pirszenet.

Vasaláshoz rostált darabos
Bükkfaszenet
és csomagolt faszén
jutányosárban házhoz szállítva

Tanulólánnyok
nyomdánkban
felvétetnek.

Meghívó.

A „Kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság”

XXIX. évi rendes közgyűlése

1913. évi február hó 16-án délelőtt 10 órakor fog az intézet helyiségében megtartatni, melyre a t. részvényes urakat tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kijelölése.
  2. Az igazgatóság jelentése.
  3. A felügyelő-bizottság jelentése.
  4. Az évi zárszámla és mérleg előterjesztése és a felmentvény megadása.
  5. A tiszta nyereség hovatartozásáról szóló igazgatósági javaslat feletti határozat.
  6. Netáni indítványok az alapszabályok 38. §-a értelmében.
- Kisjenő, 1913. január hó 17-én.

gróf Wenckheim László, s. k.
társulati elnök.

Megjegyeztetik, hogy a részvényesek jogukat vagy személyesen, vagy törvényes képviselőik és meghatalmazott részvényesek által gyakorolhatják; továbbá, hogy a közgyűlésen csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvényei a közgyűlést megelőzőleg 20 nappal előbb a társaság részvénykönyvében nevére iratott és a közgyűlés megkezdése előtt le nem járó szelvényeivel együtt a társaság pénztárnokánál letételt, miről a pénztárnok és a napbiztos által térítvény adatik, mely igazoló-jeggyel szolgál.

Vagyon. Mérleg-számla. Teher.

Pénztár	95932 44	Alaptőke		600000
Váltó	1768862 40	Tartaléktőke ...	130004	
Jelzálog	640095	Külön tartaléktőke...	22254 41	
Kötvény	322725	Házépítési alap ...	17500	169758 41
Folyó számla	42988	Messzer Lipót alapítv.		2400
Más pénzügyintézeteknél elhelyezve...	55790 19	Betét		1115240 87
Vegyese	257 60	Vissze-zámitolások		918140
		Hatalékos tőke kam. adó		2793 13
		Különféle hitelezők		2441 69
		Átmeneti kamatok...		46379 97
		Tiszta nyereség ...		69496 56
	2926650 63			2926650 63

Kisjenő, 1912. december hó 31.

Vály s. k.
ig. alelnök.

Messzer Lipót s. k.
ig. elnök.

Könyvelésért:
Toldi Lajos s. k.

Csukay s. k.
igazgató.

Braun s. k.
igazgató.

Mann s. k.
igazgató.

Ezen mérlegszámlát, a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és azt mindenben helyesnek és rendbenlevőnek találtuk.

Kisjenő, 1913. január hó 15-én.

Dr. Patkós Gábor s. k.
f. b. elnök.

Lőwy Károly s. k.
f. b. tag.

Beck Mór s. k.
f. b. tag.

Riszdorfer Gyula s. k.
f. b. tag.

Mindenki azt mondja már, hogy Szeplők, májfoltok

és minden arctisztatlanságok eltüntetésére, továbbá hideg, szeles időben arc és kezek megvédésére legjobb az eredeti

Kárpáti-féle

Benzoe-Creme 1 korona.

és Benzoe-tej szappan 70 fillér utasítással.

Készíti:

7031

KÁRPÁTI JÁNOS gyógyszerész

Arad, Boros Beni-tér 15. sz.

6 korona rendelésnél postaköltség nem számítatik.